

05

A

625

IN NOMINE JESU!
PENTECOSTALIS PNEUMATOLOGIA
PARADISIACA,
HOC EST,
MYSTERIA PENTECOSTALIA,
DE
SPIRITU SANCTO,
HOSPITE PENTECOSTALI,
DIVINITUS IN PARADISO
GENES. CAP. I. II. & III.

REVELATA, NOBISQUE TRADITA,
IN ELECTORALI SAXONICA ACADEMIA,
PRÆSIDE

D. JOHANNES Deutschmann /
PROF. PUBL. ET SENIORE,
PRO CONSEQUENDIS SUMMIS
IN THEOLOGIA HONORIBUS,
PLACIDO COMMILITONUM COLLOQVIO
PUBLICABITUR

A
M. GERHARDO MEJERO,

Fac. Phil. Adj. ac in Gymn. patrio Log. ac Met.
Prof. Publico,

D. XXVI. APRILIS, ANNO M DC XCII.
IN AUDITORIO MAJORI,
Horis Ante- & Pomeridianis.

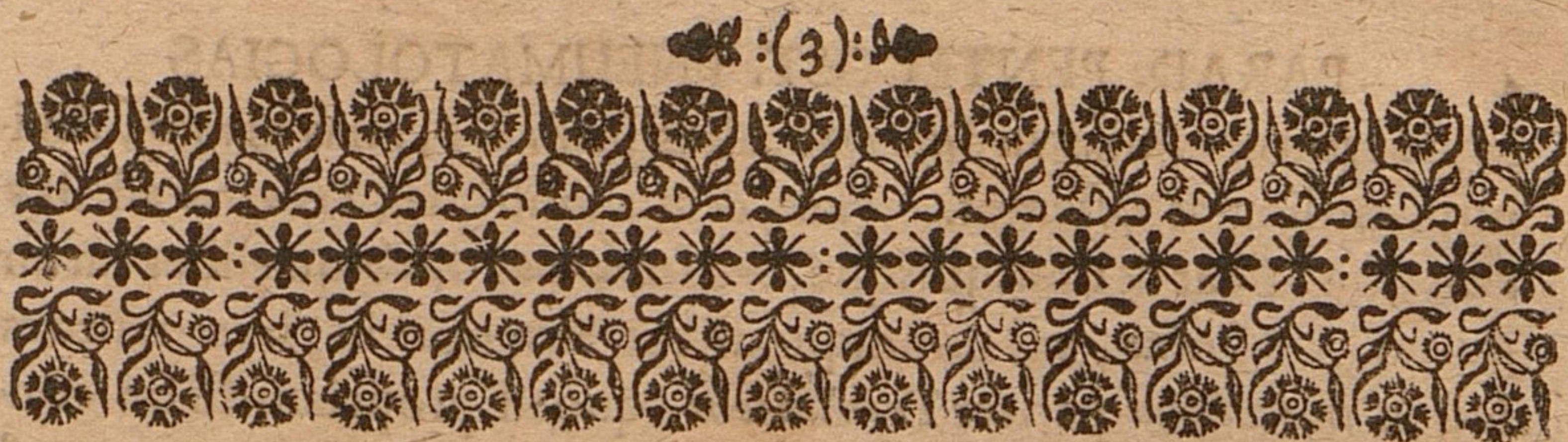
WITTENBERGÆ, Prælô CHRISTIANI SCHRÖDTERI, Acad. Typ.

05 A 625

IN NOMINE JESU!

M Agnum *Paradisus* *Mysterium* est. *Hortus*, ab ipso Deo plantatus, & divinis *Miraculis*, *Mysteriis*, *Beneficiis*, atque *Privilegiis*, undiquaque condecoratus. Legimus hic *Historiam Historiarum*, qua nulla prior, antiquior, fecundior, & utilior esse potest. Offendimus in eo *Doctrinam Doctrinarum*, cum Optimi, Maximi, Summiqve *Doctoris* sit *Auditorium*. Admiramur hic illustre *Compendium Compendiorum*: nam quæ late per totam *rerum Universitatem* effusa, quæ copiose per omnes *disciplinas*, *Scientias*, & *Artes*, diffusa, quæque per totum *Scripturæ Veteris*, & *Novi Testamenti* circulum, per ipsum Dei Spiritum, ex *Arcanis Divinae Mentis* fructuose profusa, *breviter*, & *nervose*, *perspicuè* tamen, & *plene*, paucissimis *Historiæ Paradisiacæ* verbis comprehensa cernimus. Vere valet hic illud: *Multa paucis: Omnia paucis*. *Paucitas* verborum legitur, *multitudo*, vel universalitas, rerum in verborum paucitate deprehenditur. *Tria* sunt *Historiæ Paradisiacæ* *Capita*, quæ primum in *Genesi* locum occupant, sed ea sunt *inexhausta* rerum omnium *promptuaria*, ut vere valeat & hoc de *Tribus* illis *Capitibus* Proverbium: *Omne Trinum Perfectum*. Ipse rerum omnium *Creator*, Deus Gloriosus, Sacrosancta *Trinitate* gaudet, dum *Ens Entium*, & *Essentia Essentiarum*, in *Personarum Trinitate* subsistendi rationes obtinet. Totus *rerum creaturarum circuitus* in *Universitate Trinitatem* amat, dum in *Mundum Supremum*, *Medium*, & *Infimum*, distributionem ordinatam desiderat, & exoptat,

4 PARAD. PENTECOST. PNEUMATOLOGIAS

atque creaturas alias in *Supremo*, alias in *medio*, alias in *imo*, divinitus ordinatas ostentat. Hæc, & alia multiplex *Trinitas* est *Macrocosmi*, sicut & unusquisque *Creaturarum Ordo*, quælibet earum *species*, & *Natura*, vel unumquodlibet *Ens*, non in *specie* tantum, sed in *individuo* pariter *Trinitatem*, quoad propriam suam conditionem, amplexatur. Nam *Ens* omne, sicut vulgo notum est, in *Natura* sua, tanquam *Proprietatum*, & *Operationum* principio, sicut & in *proprietatibus*, tanquam *ornamentis natura*, & *operationum adjumentis*, tandem & in *operationibus*, ceu communibus *natura*, *proprietatibus* consequentibus, semper existit. *Natura*, *Proprietas*, & *Operatio*, dant omnibus rebus tum *Esse*, tum *Inesse*, tum *Prodesse*, dum quoad *Naturam sunt*, quoad *proprietas insunt*, quoad *Operationes profunt*. Longe plenior, & excellentior est *Trinitas Microcosmi*, qui *Dei* quidam *plenipotentarius*, & omnium *rerum mundanarum Dominus* est. Habet *Homo Trinitatem* cum aliis rebus *communem*, habet etiam *peculiarem*, & ab aliis *distinctam Trinitatem*. Si communem respicimus, habet suam *homo naturam* humanam, habet & convenientes *proprietas*, & præclaras *operaciones humanas*: Habet $\Phi\acute{\upsilon}\sigma\iota\nu$ *partium*, $\kappa\tau\eta\sigma\iota\nu$ *propriatum*, & $\chi\epsilon\acute{\iota}\nu\sigma\iota\nu$ *operationum*, adeoque proprium *Esse*, proprium *Inesse*, proprium *Prodesse*. Sed quis omnes *Triadas* *Hominis* peculiare facile colligere posset? Tribuitur homini, secundum *Historiam Creationis*, quoad *Dona Dei*, tum *Anima Rationalis*, tum *Organicum*, & *Artificiosum Corpus*, tum illustrissimum *Imaginis divine privilegium*, & *ornamentum*. Quoad *personas* creatur *Maritus*, Gen. II, 7. ædificatur *Uxor*, v. 21. generatur *proles*, tanquam *fructus*, c. I. 28. Datur homini *Status Creationis*, quoad *fieri*, cap. I. additur *Status Conservationis*, quoad *Esse*, cap. II. proh dolor! consequitur *Status Corruptionis*, quoad *operari*, c. III. Sed ex parte *Dei* conceditur ipsi *Status Productionis*, & sustentationis, quoad *fieri*, cap. I. 27. 28. accedit *Status Gubernationis*, & ordinationis, cap. II. 15. seqq. ex singulari beneficio *Status restorationis* cap. III. 8. 15. Communiter ipsi tribuitur *tergeminus Status*, nim. & *Creationis*, & *corruptionis*, & *restorationis*. Ex creatione cuilibet hominum individuo competit *Humanns Intellectus*,
Huma-

Humana *Voluntas*, & Humana *Libertas*. Attribuitur Homini *Regnum Natura*, c. I. & II: *Regnum culpa*, c. III. i. seqq. *Regnum Gratia*, v. 8. 15. seqq. vel *Ratione DEI* *Regnum divinæ Potentiæ*, *Regnum divinæ Gratiæ*, *Regnum divinæ Gloriæ*: *ratione mundi*, *regnum creaturarum supra se, circa se, & infra se*: *ratione Vita*, tum *Vita naturalis*, c. I. & II. tum *præternaturalis*, c. III. i. seqq. tum *supernaturalis*, v. 15. seqq. *Vita* tum *externa*, *ratione mundi*, tum *interna*, *ratione verbi*, tum *æterna*, *ratione cæli*: *Vita mundi*, quoad naturam, *vita Inferni*, quoad miseriam, *vita cæli*, quoad gloriam: *vita animalis*, *vita spiritalis*, *vita cælestis*, &c. Sed Eminentissima, vel augustissima datur in DEO *Trinitas, Pater, Filius, & Spiritus Sanctus*. Si quis *Caput Primum* Patri, *Elohim Dicenti, Gen. 1. 3.* seqq. *Caput secundum* Filio, *Elohim Benedicenti*, c. II. 3. *Spiritu Sancto, Elohim instar Spiritus Diei* lucenti, tenebris nostræ corruptionis illuminanti, c. III. 8. vereque beneficia *Restorationis* applicanti, *caput Tertium*, certis respectibus consecrare vellet, multos in his capitibus certè respectus invenire posset. Nos in præsentis nostras *meditationes ad Spiritum Sanctum*, Εγγονώνηυστ nostræ *conversionis, & salutis*, dirigimus, ejusque *Mysteria Pentecostalia*, secundum *afflatum, motum, & ductum* ipsius ex *Historia Phœadisiaca* conquirimus. Ipse, tanquam *Spiritus lucis*, appareat, tanquam *Spiritus Diei* claram *cognitionis Diem* in cordibus nostris accendat, tanquam *Spiritus Sapientiæ* mentes nostras repleat, tanquam *Spiritus Veritatis*, pulsis omnibus erroribus, ad *Veritatem divinam* corda nostra commoveat, tanquam *Spiritus Gratiæ* nostras animas ab omnibus falsis, & malis inclinationibus, & aberrationibus noxiis, gratiose custodiat, tanquam *Spiritus timoris Domini*, suggestiones, & commentationes omnes ad sui *Nominis Gloriam*, *Fidelium οἰκονομίαν*, pleniorē Sui *notitiam*, & nostram ἀνδραγαθίαν, atq; πολυπραγμίαν, clementissimè ducat! Sit Ipsemet *Alpha & Omega* *Sacrorum laborum*! Sit *Autor & Dator, Auctor & Conservator, Mensor & Consummator* benedictorum, & saluberrimorum *fructuum*! Breviter, *Sit Omnia*! *Veni Sancte Spiritus, & emitte cælitus Lucis tue radium*! *Sanctifica nos in Veritate, Verbum tuum est Veritas*! FIAT!

Pneumatologiam Pentecostalem Paradisicam ingressuri, non tantum uobilissimum *Tractationis objectum*, sed etiam evidentissimam *laboris methodum* respicere debemus, ut ex *priori* tractationis *Dignitatem*, ex *posteriori* laboris *facilitatem* nobis promittere queamus: *Prius* offert Materiam, *posterior* formam, *prius* dat esse, *posterior* bene esse, vel prodesse, *prius* exhibet rem, *posterior* præfert facem, & accendit lucem, *prius* ostendit metam, *posterior* monstrat viam, *prius* rei facit indicium, *posterior* suggerit artificium, *prius* causam, *posterior* processum manifestat. &c.

2. Ut igitur *ἐπιμεθόδως* procedamus, ac eminentissimum hoc *Objectum* per evidentissimam *methodum* exhibeamus, ad *certa* potissimum *capita* nobis respiciendum, ut certum ordinem observare queamus, cum *ordo* sit *mater perspicuitatis, pulchritudinis, facilitatis, & utilitatis*; sicut *confusio* mater *obscuritatis, deformitatis, difficultatis, & incommoditatis*, secundum illud: *Ordine pervenies, quo non datur ire labore.*

3. *Tria* vera *Pneumatologias Pentecostalis Paradisiacæ Capita*, satis *plena, satis accurata, satis ordinata, satisque perfectæ* nobis eligimus, & ad hæc omnia proponenda dirigimus, nim. I. *Pneumatologias Pentecostalis Paradisiacæ subjectum*, vel ipsum *Spiritus Sancti Suppositum*. II. *Pneumatologias Pentecostalis Paradisiacæ Statum*, vel *Spiritus Sancti Officium*. III. *Pneumatologias Pentecostalis Paradisiacæ Effectum*, vel *Spiritus Sancti Beneficium*: *Primum* ostendit *Naturam, Secundum* *Proprietatem, tertium* *Operationem*, quæ dicitur *accurata non tantum, sed etiam adæqvata distributio*: *Primum* tradit ipsum *Esse, Secundum* *Inesse, Tertium* *posse*: *Primum* explicat respectum a priori, *secundum* à formali, *tertium* à posteriori; *Primum* declarat tractationis fundamentum, *secundum* ejus munimentum & stabilimentum, *tertium* ipsius complementum.

4. *Subjectum* dicitur *primum* omnium cognoscendum, cum dicatur alias *prærequisitum*, quod ante cuncta reliqua dicitur esse requirendum, dum ad *subjectum physicum* cuncta referuntur,

feruntur, de subiecto *Logico* cuncta prædicata dicuntur, ad subiectum *Didactum* omnia reliqua pertinere deprehenduntur, vel etiam ex eodem propter dependentiam disciplinarem desumuntur, Item vocatur *presuppositum*, *præcognitum*, &c.

5. *Subiectum* nostræ tractationis est *Spiritus Sanctus*, *Antistes* & *Hospes* Pentecostalis, dum *Act. II. 1. seqq. Praeses* & *Antistes Festi Pentecostalis* extitit, & tanquam *Hospes* Pentecostalis apud Apostolos *hospitium* sibi paratissimum elegit, v. 4. imò *Patri* quoque, sicut, & *Filius*, domicilium in eis paravit, *Job. XIV. 23. Subiectum* hoc *Pentecostale* dicitur *Proprium*: sicut enim, ex *Tribus Ecclesiæ Festis Cardinalibus*, Festum *Nativitatis Patri*, propter *Filii* donationem, respectu cuius ἡ χάρις ἡ σωτηρία, *Gratia* salutifera cuncta Hominibus apparuit *Tit. II. 11. Festum Paschale Filio*, propter hostium spiritualium debellationem, & omnium bonorum, cum primis vitæ, gratiæ, gloriæque restitutionem, com munitet tribuitur: Ita *Spiritus Sancto* Festum *Pentecostale* peculiariter, ceu *proprium* attribuitur multis de causis, quasmmodo cumulare nolumus.

6. Hoc autem *Subiectum*, *Spiritum* vid. *Sanctum*, considerabimus & ratione λέξεως, & ratione πράγματος, cum omnis tractatio, vel circa *Nomen*, vel circa rem ipsam versetur, sicut vulgo notissimum.

7. De *Nomine Spiritus Sancti* plurima, quoad *Etymologian*, *Homonymiam*, & *Synonymiam*, nunc ex *Sacris literis*, & *Theologorum scriptis* annotari possent, sed hæc sæpius expedivimus, modo viam eandem premere nolumus, sed nostras meditationes potius ad *Historiam Paradisiacam* convertimus, & ex eadem *Nomina Sancti Spiritus* breviter, & luculenter evolvimus.

8. Dicitur autem *Spiritus Sanctus* (1) *Elohim*, *Gen. II. 1. Nam hoc Nomen est Nomen h. l. totius SS. Trinitatis*, sicut sæpius variis argumentis evicimus, adeoque non est solius *Patris*, neq; solius *Filii*, sed etiam verè *Spiritus Sancti* Nomen, cum hæc prima totius *revelationis*, totius *authentice consignationis*, & totius *Codicis Biblici*, *Thesis*, non aliter per universam *scripturam*, tam *Veteris*, quam, *Novi Testamenti*, secundum *Authenticam* ipsius *Sancti Spiritus exegetis*

Exegesi declaratur, quam quod *Elohim Creator* sit *Pater*, sit etiam *Filius*, sit denique *Spiritus Sanctus*, prout videre licet, tum ex *immediata*, tum ex *mediata* scripturarum *exegesi*: *Moses* enim ex *immediato* *Spiritus Sancti motu, ductu, vel afflatu* statim, v. 3. seq. per omnes fere *Hexaemeri* dies perspicue declaravit, quod hic *Elohim Creans*, sit *Elohim Creator, Pater Dicens*, sit *Elohim Creator, Filius Faciens*, deniq; quod sit *Elohim Creator Spiritus Sanctus, Elohim videns*: nec aliud affert *mediata declaratio exegetica*, sicut videre licet ex *Pf. XXXIII. 6. Verbo Domini cæli firmati sunt, & Spiritu oris ejus omnis Exercitus eorum.* Plura nunc studio brevitatis omittimus.

9. (II) *Spiritus Elohim*, nim. non tam in *casu recto*, quod itidem non esset inconveniens, sicut ex aliis *Scripturæ locis* est certum; sed in *obliquo*, quia *Spiritus Sanctus* dicitur *Spiritus Elohim Patris, Matth. X. 20. & Spiritus Elohim Filii, Galat. IV. 6.* & hoc loco quoq; ceu statim in primo *Triadosphias* fundamento, & primo doctrinæ de *Trinitate* principio, similiter dicitur, *Spiritus Elohim*, non *Unius*, quia *Pater Filium* non excludit, nec *Filius Patrem* excludere cupit: neque *Trium*, quia *Spiritus Sanctus, suisipsum Spiritus* nusquam in *scripturis* dicitur, neq; *sui Spiritus* esse potest, cum hoc nullatenus admittat ejus *ἐκπόρευσις, Job. XV. 26.* nec *analogia fidei*, nec *analogia Scripturæ*, nec *analogia SS. Trinitatis*, vel *materiæ substratæ*: manet igitur, quod h. l. *Spiritus Sanctus duorum Elohim*, vel *duarum personarum, Patris, & Filii*, dicatur *Spiritus*, cum hoc tum tota *Scriptura Sacra*, tum etiam tota *fidei analogia*, tum etiam *Trinitati sacrosanctæ* sit consentianum. Sic etiam hic ponitur *prima Thesis*, quod *Spiritus Sanctus* sit *Spiritus Elohim*, h. e. *Patris & Filii*, sicq; per universam *scripturam*, & non aliter, in locis competentibus, hæc *prima Thesis ἐξην-υνηνωσ* exponitur: Qualis enim est *Thesis*, talis debet esse pariter *exegesis*: & qualis subjicitur *exegesis*, talis etiam præcedit, & præcedere debet *Thesis*.

10. (III.) *Elohim Videns*, *Gen. I. 3. 10. 12. 18. 25. 31.* Nam *Spiritus Sanctus* est *Elohim Videns* (I) non tantum *visione essentiali*, qua *Deus* est, & *essentialiter Videns*, dum non videt per *sensum*, aut *videndi potentiam*, sed potius per ipsam *Essentiam*, dum

DE MYSTERIIS NOMINUM SPIRITUS S.

dum omnia, quæ sunt in Deo, merum *πᾶσι* dicuntur. Totus est *Jehova*, merus *Jehova*. Quicquid est, essentialiter est; quicquid potest, essentialiter potest; quicquid agit, essentialiter agit. Unde non tantum scriptura passim Deum, ut *Videntem*, & omnia *contuentem*, ac *semper intuentem* introducitur, sed Ecclesiæ quoque Doctores illud etiam observant, sicut *Cyrill. Hierosol. Catech. 6.* scribit: *Ὁ Θεὸς ὅλος ὢν ὁφθαλμοῦς, Deus totus totus oculus est: & Augustin. Epist. 3. ad Ach. idem annotat: Deus totus oculus est, quia omnia videt.* (2.) Neque tantum *visione intellectuali*, seu *mentali*, quæ pariter est, cum *Spiritu Sancto*, *Patri Filioque* communis. Deus *unus est intellectus*, & *unus intellectualiter videns*: (3.) Neque tantum *visione causali*, quasi solus esset *causa visionis hujus*. Nam & *Pater est causalis visionis Autor*, & *Filius* itidem est *autor hujus causalis Visionis*, & *Spiritus Sanctus* est pariter *autor causalis visionis*, & tamen non sunt tres *Autores*, sed *unus tantum est Autor causalis visionis*. nim. *verus DEUS*. (4.) Sed potius *visione personali*, dum per certum *characterem Spiritui Sancto Visio creationis*, ut *Elohim Videnti*, peculiariter appropriatur: sicut enim *Patri* competit *personalis Dicitio*, quia *Dicens Elohim* appellatur; *Filio* convenit *personalis Factio*, quia *Faciens Elohim* nuncupatur, ita *Spiritui Sancto* dicitur propria *personalis Visio*, quia multis de causis, quas alibi proposuimus, eidem *visio personalis* appropriatur. (5.) *Visione Officiali*, quia tanquam *Spiritus lucis*, vel *Diei*, Gen. III. 8. *Spiritus intelligentiæ, scientiæ, sapientiæ*, Esa. XI. 2. *Spiritus illuminationis*, Eph. I. 18. &c. introducitur, & sic tanquam *Spiritus visionis* describitur. (6.) *Visione terminali*, quia sicut, *Spiritus Sanctus* est terminus *SS. Trinitatis*, dum *Pater* est *Elohim primus*, vel *prima persona* Deitatis, *Filius* est *Elohim secundus*, vel *persona secunda* Trinitatis, ita pariter *Spiritus Sanctus* est *tertius*, & *ultimus Elohim*, hoc est *tertia persona* Divinitatis, unde pariter *tertius operandi modus* eidem *terminative* convenire dicitur. Tria siquidem *verba distinctè*, sicut ex textu patet, *Creatori*, vel *operi creationis*, attribuuntur. (1.) *Dicere*, (2) *Facere*, (3.) *Videre*. *Dicere pri-*

ma vocatur Operatio, *Facere secunda, Videre tertia*: *Dicere* Primo, *Facere* Secundo, *Videre* Tertio competit Elohim, quia *Dicere* Patris est Dicentis, *Facere* Filii Facientis, *Videre* Spiritus Sancti Videntis; *Videre* præsupponit *Facere*, quia, quod nondum factum est, illud etiam nondum videtur; sicut è contra, quod videtur, & oculis ceruitur, illud jam factum supponitur, dum facta, vel producta sunt ἐκ μὴ Φαινόμενων Φαινόμενα, velut *Paulus*, Hebr. XI. 3. de *Creatione* satis emphaticè loquitur, quod *verbo Dei secula facta sint*, εἰς τὸ μὴ ἐκ Φαινόμενων τὰ βλεπόμενα γεγόνεναι: *Facere* vero præsupponit *Dicere*, quia, quod *ab intra* non dictum est in *Dei decretis*, ab æterno, nec in tempore dictum est in *Creatoris verbis*, illud etiam factum, vel creatum non est: *Ipsè dixit, & facta sunt, ipse mandavit, & creata sunt*, Psal. XXXIII. 6. *Dei Dicta sunt Facta*. Sicut enim per *Verbum* cuncta primum creavit, Hebr. X. 3. ita pariter adhuc hodie cuncta per *verbum* conservat, dum *omnia portat, & conservat verbo virtutis sue*, Hebr. I. 3.

II. (IV.) *Elohim Sanctitatis*, vel *Sanctificationis*, Gen. II. 3. Nam ut *Gen. I.* Solum Nomen proprium *Elohim* Deo Creatori tribuitur, nec aliud ullum Dei Nomen Hebræum per totum Caput introducitur, quorum tamen plurima tùm in *Genesi*, tùm in *aliis libris V. T.* reperiuntur; & hoc idem nomen in hoc unico capite *tricies & bis* repetitur, quando creationis opus *explicite, distincte, & ordinatissime* describitur: ita pariter hoc ipsum rursus, in anacephalæosi, vel succincta repetitione *Creationis historię*, non *tricies*, non *vicies*, non *decies*, neque *semel*, aut *bis*, sed *trina* potius *vice* repetitur, & per *commentarii* velut modum, Autor *Creationis* breviter exponitur, & ad *Trinitatem* restringitur, dum *Elohim* solummodo *tres* introducuntur, ac quidem non *simpliciter, & absolute* sicut *Gen. I. 1.* sed *hypostatice*, vel *determinate*; neque tantum sub *generali* quadam *verborum*, vel etiam *operationum*, *determinatione*, prout factum id erat sæpius *Cap. I v. 3. seqq.* ubi per *generalia verba* ἢ *Dicere*, ἢ *Facere*, ἢ *Videre*, quæ verba magis *generales operationes*, quam *specialia* vel *opera*, vel *beneficia*,
juxta

juxta textum inferre, vel etiam *operationes transeuntes* designare videntur, quia *ſò Dicere Patris, Fiat lux, Fiat Firmamentum, &c.*: olim in *Creatione* sonuit, & cum *Creatoris actu* tranſiit: ſicut etiam *ſò Facere Filii*, per quod *primum* Creaturæ productæ fuerunt, non fuit *operatio permanens*, ſed *transitoria*, dum juxta *Gen. II. 3.* Deus à creando *ceſſavit*, vel *quievit*, & hanc primam rerum productionem, vel creationem ultra, ſexti dum non continuavit: & denique *ſò Videre Spiritus Sancti* tùm omnibus creaturis, in hac prima creatione, præſens fuit, tùm in fine, vel *termino*, creationis ſtatim adfuit, tùm *cum prima* creatione deſiit, cum alia ſit *viſio lucis*, alia *ſolis*, & *ſtellarum*, alia *vegetabilium*, *ſenſibilium*, *rationalium*, &c. quæ certe *viſiones* revera determinatè nullatenus inter ſeſe confundendæ: Verum potius ſub *ſpeciali* quadam *characteriſticarum notarum*, ſingulis perſonis competentium, *introductione*, *diſtinctione*, *determinatione*, *applicatione*, &c. qua ratione *primus Elohim c. II. 1, 2.* producitur tanquam *Creator*, & *Creationis conſummator*, qui *Pater* eſt: *Secundus* Elohim adducitur, v. 3. tanquam *λόγος benedicens*, ſeu *Benedictionis Orator*, & *Collator*, per quem *Pater*, tanquam *Summum Benedictionis Oeconomum*, theſaurus *Benedictionis* diſpenſat, cum primis autem hominibus appropriat, qui, ſicut *Filius* eſt *imago Patris*, *Col. I. 15.* ſic etiam ad *imaginem Dei* conditi ſunt, *Gen. I. 26. 27.* ut ab *imagine* vel *essentiali*, vel *personali* Patris, *cauſalis* hæc *imago*, videl. *Homo*, *benedictionem* omnem conſequeretur. *Tertius* Elohim denique, tanquam *Elohim ſanctificans*, introducitur, qui non eſt alius, quam *Spiritus Sanctus*, cui *Sanctificationis* character, juxta *Catholicam*, vereq; communem appropriationem, adſignatur. Eſt enim *Spiritus Sanctitatis* (a) ratione *nominis*, quia diſerte partim in *abſtracto*, *Spiritus Sanctitatis* appellatur *Pſal. LI. 13.* partim in *concreto* *Spiritus Sanctus*, *Matth. I. 20.* *Luc. I. 35.* & paſſim alibi. (b) Ratione *diſtinctionis*, quia ſic *Patri*, *Filiog;* contradistinguitur. (c) Ratione *operationis*, dum tanquam *Spiritus lucis*, & *diei*, noſtros *protoplaſtos* illuminavit, & à lapſu graviffimo, *mifferrimis*que ſerpentis funibus, aut *catenis* omnium impuritatum

eos mundavit, & vere *sanctificavit*, & hanc *sanctificationis operationem* postea semper in Ecclesia continuavit. (d) Ratione *descriptionis*, quia vocatur *πνεῦμα ἁγιοσύνης*, *Spiritus Sanctificationis*, Rom. I. 4. (e) Ratione *appropriationis*, dum *ἁγιασμός*, vel *Sanctificatio*, non semel in scripturis sacris eidē adscribitur, & *ἁγιασμός πνεύματος* appellatur II. Thes. II. 13. 1. Petr. I. 2. (f) Ratione *Catholicae Conversionis*, dum *Ecclesia Catholica* Christianorum, juxta *Symbolum Apostolicum*, dicit, & confitetur, se credere, per Catholicam fidem, in *Deum Patrem Creatorem*, in *Deum Filium Redemptorem*, omnis *Benedictionis Autorem*, & *Reparatorem*, & in *Spiritum Sanctum Sanctificatorem*. Hæc est fides primæ *revelationis*, Gen. II. 1. 2. 3. perpetuæ *continuationis*, per universam *Veteris & Novi Testamenti scripturam*, *Catholicae professionis*, & *Confessionis*, juxta *Symbolum Apostolicum*, imò suo modo *Baptismalis*, & *Fundamentalis Conditionis*, dum nihil aliud in *Apostolico Symbolo* dicitur, quam quod in *Symbolo Baptismali*, Christianis *fundamentali*, reperitur, cum *Apostolicum Symbolum* nihil aliud sit, quam *Symboli Baptismalis*, à Christo traditi, Matth. XXIX. 19. plenior *d. ductio*, vel *uberior expositio*.

12. (V.) *Spiritus Diei*, Gen. III. 8. quia *Spiritus Sanctus*, juxta scripturam, vere dicitur *Spiritus Diei*, tum ratione *Diei naturalis*, Gen. I. 2 ubi *Spiritus Elohim*, tanquam *Creator*, vel *autor Creationis* allegatur, & mox tanquam utriusque *Spirantis*, *Elohim Patris*, & *Filii*, quorum alter est *Elohim Dicens*, alter *Elohim Faciens*, *Spiritus* notatur, & per *Elohim Videntem* explicatur, qui *vidit lucem* primam, per creationem factam, & in *diem primam* constitutam, sua *visione*, *lustratione*, *probatione*, solenniter confirmavit: tum ratione *Diei spiritualis*, quia *Spiritus Sanctus*, ceu *mystica lucis principalis autor*, cum sit *Spiritus illuminationis*, Eph. I. 18. per *verbi lucernam*, in *loco caliginoso* nostrorum *cordium*, talem *gratie lucem* accendit, ut *gratie dies illucescat*, & *lucifer* in cordibus peccatorum oriatur, II. Petr. I. 19. tum ratione *diei cælestis*, quia sicut Christus *meritorie* per æternum *Spiritum* semetipsum obtulit immaculatum in *morte Deo Patri*, Hebr. IX. 14. sic etiam
hic

hic *Spiritus vita*, Rom. II. 2. fideles per tenebras peccatorum in hac militia, perque tenebras mortis ad *aternam vitam*, vel regnum lucis deducit, ac in *lucem* immutabiliter *aternam* ad *Patrem luminum*, Jac. I. 17. solenniter introducit. Quod autem h. l. per *Spiritum Dei Spiritus Sanctus* sit intelligendus, illud alibi non semel variis ex textu fundamentis est confirmatum. Hic saltem urgemus (a) *Totius Trinitatis Collegium*, quia *Pater, Filius, & Spiritus* h. l. producuntur, *Pater* sub *Jehova Elobim*, *Filius* sub nomine *קדש*, *Vocis*, seu *Verbi*, Sanctusque *Spiritus* sub titulo *Spiritus Dei*; si proinde *Pater, & Filius* adest, ipse *Spiritus Sanctus* etiam adesse deprehenditur. (b) *totius SS. Trinitatis institutum*, quod est *revocatio*, vel *restauratio* lapsorum hominum, vel peccatorum, ad quod necessario sicut *Pater & Filius*, etiam *Sanctus Spiritus* requiritur. (c) *Ipsam restorationis mysterium*, quod Deus ita perficere dicitur, ut *Pater* illud, quoad initium, inchoet, *Filius*, quoad meritum, impetret, & *Spiritus Sanctus*, quoad terminum, consummet. (d) *Characterum personalium indicium*, dum *prima persona* dicitur *Pater*, vel *Paterfamilias*, ad peccatores ambulans, & in horto *deambulans*: *Secunda* dicitur *vox, & verbum sonans, & voluntatem Patris* revelans, Job. I. 18. *Tertia Spiritus movens*, movendo *lucens*, lucendo *ducens*, ducendo *docens*, docendo de mysteriis restorationis *erudiens*, in *Messia nim.* per fidem ad salutem, II. Tim. III. 15. (e) *Nominum personalium speculum*, dum nomina rerum non modò *symbola*, sed etiam certa quaedam *specula* vocantur, quia res in nominibus audimus, cernimus, & cognoscimus. *Pater* dicitur *Jehova Elobim Creator*, sicut ex collocatione v. I. & 8. patescit, h. e. verus *Autor*, & *Pater* creaturarum: *Filius* vocatur *קדש, Vox, Verbum, & Sermo Patris*: *Spiritus Sanctus* titulum proprium gerit, & nomine *Spiritus*, & communiter quoad *usum*, & peculiariter, quoad *ortum, statum, & actum*, vel *effectum* appellatur. (f) *Operationum, vel etiam operum personalium testimonium*, quia *Jehova Elobim* tribuitur *provida cura*, vel ipsa *paterna providentia*, cum aliàs in sacris ad *Patrem* hæc *providentia* referatur, sicut *Pater providens* inter creaturas obambulat,

bulat, creaturas omnes, & obedientes, & inobedientes, & stantes, & labentes, diligenter observat, obsequiosas in esse suo conservat, immorigeras prudenter investigat, & à deviis ad rectas vias revocat, sanas roborat, confortat, & confirmat, ægrotas, & malè habentes, remediis convenientibus, sufficientibus, & efficacibus reformat, & restaurat, & aliis plurimis modis, atque mediis paternum affectum, studium, atque beneficium dispensat: *Vox, & Verbum loquitur*, nuncium *reversionis, conversionis, & restauranda salutis* eloquitur, & instar *Evangelista, vel Doctoris* fidelis, cuncta peccatoribus restituendis ad *fidem, & salutem*, verbis evidentibus proloquitur, ut statim sequatur *reformationis, informationis, professionis, & confessionis vitæ spiritualis, & cælestis, effectus & eventus*. Deniq; *Spiritus Dei spirat, & adspirat* auribus verba *vocis Jehovæ Elobim*, imò non tantum auribus *adspirat*, sed & mentibus, ad veram cognitionem, & cordibus, ad veram *fidem, fideique conservationem, & perseverantiam inspirat*, & efficaciter gratiosam *Patris voluntatem*, atque *curam, & Filii meritoria dicta*, atque *facta*, per mysticum *motum, ductum, & actum* applicat, ut *Messiam, & Redemptorem* suum, ac omne *salutis negotium*, quantum sufficit, luculenter *cognoscant*, firmiter *credant*, & in his *mysteriis salutis* per veram fidem constanter acquiescant. (g) *Peculiare Spiritus hujus elogium*, quia *Spiritus sanctus Spiritus Dei* nuncupatur: sive proinde sigillatim *voces*, sive conjunctim integrum *Titulum*, accuratius paulò consideremus, ad tertiam *Deitatis personam, Spiritum sanctum*, manu quasi ducimur. Nam *Spiritus Nomen*, licet *ἁγιωδῶς* sit *Nomen* aliquod commune pro *Personis omnibus*, cum *Deus* sit *Spiritus*, *Job. IV. 24.* & *singulis*, cum & *Pater* sit *Spiritus*, & *Filius* sit *Spiritus*, & *tertia persona*, quæ præsentis considerationis, sit pariter *Spiritus*, tamen *ιδίως, ιδιοτελεπῶς, ιδιοποιτικῶς*, propter *personalera ortum, statum, motum, actum, effectum, &c.* *Spiritus sanctus* hoc nomine, tanquam *proprio*, gaudet. Quando *v. Dei Spiritus* appellatur, sic ad *diem gratiæ, vel salutis, aut restorationis*, respectus habetur, cum verba secundum *substratam materiam* supponantur, & intelligantur, qui
dies

dies gratia non nisi per *motionem, illuminationem, & elucidationem Spiritus sancti* peccatoribus exoritur, qui per suam *illuminationem, & regenerationem*, per veram *justificationem, & sanctificationem*, mediante vera *pœnitentia*, peccatores è *filii tenebrarum lucis filios* efficit, & ad diem, atque *regnum gratia*, vel *gratiosæ lucis*, eos deducit. Quando *totum titulum* expendimus *Spiritus diei* h.l. non refertur ad *creaturas*, sed ad *apostasas*; non ad *homines*, sed ad *peccatores*; non ad *macrocosmum*, sed ad *microcosmum*; non simpliciter, sed in certo statu præsentis constitutum; non ad solem *physicæ nature*, sed ad solem *Mysticæ justitiæ*; Mal. IV. 2. non ad *mundum*, sed ad *verbum* non ad *vitam animale*, sed ad *spirituale*; non ad *externi paradisi labores*, quibus alias *Dies naturalis* inservisset, sed ad *interni paradisi*, vel *Ecclesiæ propagines*, *spirituales vires, flores, fructus, &c.* (h) *Singulare Spiritus hujus complementum*. Nam *Vetus Testamentum* dicitur *Novi typus*, & *Novum* appellatur *antitypus Veteris*: *Harmonia* vero datur inter *typum*, & *antitypum*, cum *typus* sit *Antitypi* verus *typus*, & *antitypus* sit *typi* genuinus *Antitypus*: ubi talis *harmonia*, vel *analogia* cessat, ibi quoque *ratio typi formalis*, & *antitypi* prorsus expirat. Sic ergo requiritur, & reperitur vera, quoad *typum*, & *antitypum*, *convenientia*, ut *typus* ex *Antitypo*, rursus *Antitypus* ex *typo* notari non tantum, sed etiam tum *probari*, tum *explicari*, tum *confirmari*, tum *illustrari* queat. In *paradiso* deprehenditur, præter alia, *typus Pentecostalis* in *negotio* vel *mysterio restorationis*, ejusque tum *manifestationis, inspirationis, informationis, applicationis, &c.* & hoc respectu *Spiritus Sanctus*, tanquam *Spiritus Diei*, producit, ut *pentecostalia mysteria*, vel *beneficia*, tanquam *Spiritus Diei*, protoplastis offerat, conferat, & ad eorum veram *pœnitentiam, fidem* atque *salutem* efficaciter referat. Hujus *Typi principalis Antitypus* in *Solemnitate pentecostes Novi Testamenti*, per *complementi* modum, invenitur. Non autem alia ratione, quam instar *Spiritus Diei Pentecostalis Autor, & Doctor, Spiritus Sanctus, Apostolis, & universis fidelibus Novi Testamenti*, se manifestare voluit, sicut *Act. II. 2.* legimus: *Nam factus est repente de cælo sonus, tan-*
quam

quam advenientis Spiritus vehementis, & replevit totam domum ubi (nim. Apostoli) sedentes erant, & apparebant illis dispersitæ lingua, tanquam ignis, seditq; supra singulos eorum. Sic igitur Spiritus Sanctus Apostolis apparuit instar Spiritus, & lucis, vel etiam Diei, dum gratie Diem in toto terrarum orbe, tempore N.T. voluit inchoare: non aliter, quam sicut olim protoplastis apparuerat, dum vel in toto genere humano, vel in V. T. typice gratie Diem initiare studuit.

13. (VI.) *Jehova Elobim*, quod equidem commune Totius Sacrosanctæ Trinitatis nomen est, cum hæc dicatur *Jehova*, vel *Deus*, quoad Essentiam, & *Elobim*, quoad tergemina[m] subsistentiam, *Pater*, *Filius* & *Spiritus Sanctus*, sicut hoc in *Tract. de Jehova Elobim Creatore*, & *Jehova Elobim Conservatore*, sæpius & alibi est demonstratum: Interim sicut alia DEI nomina dupliciter in sacris literis supponuntur, (1) ἑσσωδῶς, & Essentialiter, quatenus unus Deus nominibus istis significatur: (2) ὑποστυλιζῶς, vel personaliter, quando nomina talia restringuntur ad certas personas, sicut vel ex capite primo Geneseos observare licet, ubi vox *Elobim*, modo de personis tribus, v. 1. modo de duabus, v. 2. modo de una saltem adhibetur, v. 3. seqq. sic idem etiam de augusto Nomine conjuncto, *Jehova Elobim*, dicendum, quod modo *Patri*, modo *Filio*, modo *Spiritui Sancto* peculiariter approprietur, quemadmodum alibi non semel hoc ex sacris textibus proposuimus, & exposuimus. Hac vice saltem ad *Gen. III. 8.* respiciemus, ubi *Pater* est *Jehova Elobim*, tanquam *Deus providus*, in paradiso deambulans, & sollicitam curam, de creaturis conservandis, & restaurandis, animo versans: *Jehova Elobim* est *Filius*, tanquam *Deus λόγος*, & *Evangelista Principalis*, *Evangelium* è sinu *Patris* enarrans, *Job. I. 18.* & peccatoribus pœnitentibus denuncians: quod enim olim præfiguravit in paradiso naturali, tanquam *Ecclesie militantis typo*, sicut id *Gen. III.* legimus; illud etiam in diebus carnis, quoad *Officium Propheticum*, in paradiso spirituali, vid. *Ecclesia* tum *Apostolorum*, tum aliorum *fideliu[m] Judeorum*, tanquam *Antitypo*, solenni præconio consummavit, cum sit verus *Jehova*

Jehova Elobim, in *Trinitate*, qui, quoad *Essentiam*, verus *Jehova*, quoad *subsistentiam*, verè *genitus Elobim*: *Jehova Elobim* denique *Spiritus sanctus* est, & peculiariter dicitur רוח הוי, *Spiritus Dei*, qui *Spiritus Jehova*, in *casu obliquo*, *Gen. VI. 3.* & *Spiritus Jehova* in *casu recto*, dum non semel in sacris *Jehova* nuncupatur, *Num. XI.* & passim alibi; sicut etiam, tanquam *Elobim videns*, *sexies, Gen. I. 3.* seqq. introducitur. Et notum est, quod in *Scripturis*, propter *simplicissimam identificationem*, & *eminentissimam conditionem*, omnes personæ *Nominibus* iisdem & manifestentur, & denominentur.

14. (VII.) Si quis etiam *ultimum Nomen*, quo *Spiritus sanctus* appellatur *Spiritus Jehova, Gen. VI. 3.* hic in *meditationibus Pentecostalibus* addere velit, nec à *vero*, nec à *congruo*, nec à *decoro*, sic aberrabit; licet enim hæc appellatio neutiquam *prorsus* in *Historia paradisiaca* legatur, tamen illa nec raro variis *indiciis* in eadem insinuatur, & adhuc existente *paradiso*, cum ad *diluvium* usque *paradisiacus hortus* duraverit, ab ipso *Deo* verbis *aperitis* nomen hoc usurpatur. Quod autem *Nomen* istud, quo *Spiritus Sanctus Spiritus Jehova* nuncupatur, sit verè *Pentecostale Nomen*, ex toto *contextu* probatur: (1) *ex Pentecostali ansa*, quæ dicitur *Diluvium peccatorum*, quod post se traxit *diluvium suppliciorum*. Nam quamdiu non contingit *extraordinaria* quædam *Ecclesiæ deformatio*, tamdiu nec requiritur *extraordinaria* quædam *Spiritus Sancti reformatio*, sicut à *priori* patet ex *plenaria deformatione protoplastorum, Gen. III. 5. 6.* ubi successit *extraordinaria Spiritus Dei, v. 8. reformatio*: tum à *formali*, ex *totali depravatione hominum antediluvianorum*, ubi *status* omnes *humani generis* maxima *corruptione* depravati fuerunt, *status Oeconomicus, c. VI. v. 1. 2. Ecclesiasticus, v. 3. Politicus, v. 4.* quæ *totalis depravatio* *Statuum* verbis multis inculcatur, & ab ipso *DEO* quasi deploratur: tum à *posteriori*, tempore *Christi*, vel *primæ Pentecostes Novi Testamenti*, ubi *totum synedrium*, & omnes *Status* in *Ecclesia Judæorum* *totali corruptione* laborarunt, & *summa necessitate novam Spiritus Sancti reformationem* desiderarunt.

C

(2) Ex

(2) Ex Pentecostali causa, quæ dicitur ipse *Jehova*, v. 3. & *Ha-Elobim*, v. 9. vel *personaliter*: *Jehova Filius*, tanquam λόγος *eloquens*, & de malitia corruptorum hominum *conqverens*, v. 2. *Jehova Videns* malitiam hominum, & omnem malam cordis humani cogitationem, v. 5. *Jehova Pater pœnitens*, de hominibus *factis*, instar *Creatoris*, & instar *Conservatoris*, non amplius *conservationem*, sed *extirpationem*, atque *deletionem* gravissimorum peccatorum *decernens*, v. 6. 7. fidelibus tamen *gratiam* suam offerens, v. 8. Sic etiam *personalis accommodatio*, quoad nomen *Elobim*, respectu *trium personarum*, invenitur. *Elobim Pater* dicitur *Creator*, quem *Filii Elobim* graviter offenderunt, dum verè graviter contra *leges* ejus, etiam in *conjugio*, deliquerunt, v. 2. imò tanquam *Elobim judex* promulgat *judicium*, & *supplicium* gravissimorum peccatorum, v. 13. *seqq.* *Filius* est *Ha-Elobim*, qui tanquam *Autor*, *Pastor*, & *Dominus*, vel *Imperator Ecclesie*, semper *ambulat in Ecclesia*, *cum Ecclesia*, fidelesque *cum*, & *coram* ipso semper *ambulare* debent, ad exemplum *Noë*, v. 9. *Spiritus Sanctus* est *Elobim Videns*, v. 12. qui titulus *tertiæ personæ proprius*, & *peculiaris* est, *Gen. I. 3. seqq.* sicut & in contextu reliqui *characteres personarum*, non negliguntur, *Elobim Dicens*, *Pater*, v. 13. *Elobim Videns*, *Spiritus Sanctus*, v. 13. & certo modo *Faciens Elobim*, v. 6. vel etiam *supplicium faciens*, & antediluvianis immittens, sicut *Jehova Filius*, à *Jehova Patre sulphur*, & *ignem* super *Sodomitas* pluit, *Gen. XIX. 24.* (3) Ex Pentecostalis *Oeconomias persona*, quæ *Spiritus Sanctus*, & hic tanquam *Spiritus Jehova*, nominatim introducit: (4) Ex *Oeconomias pentecostalis ἐστία*, quæ consistit in *Officio*, & *Exercitio Pentecostali Spiritus Sancti*, quo docet, & ducit, movet, & fovet, informat, & judicat, *adhortatur* & *dehortatur*, simul & *consolatur* Ecclesiam, sicut ex *Job. XIV. XV. XVI* & aliis locis multis videre licet; quæ cum aliis *Excercitia Pentecostalia* non obscurius h. l. *Spiritui Jehova* tribuuntur. (5) Ex *Pentecostali Officina*, quæ dicitur *Ecclesia*, sicut patet ex *Gen. III. primo statim ingressu* muneris hujus, colligitur ex *continua praxi* Spiritus Sancti, per omnia secula, quæ formaverat,

rat,

rat, plantaverat, informaverat, gubernaverat, & judicaverat, hactenus Ecclesiam: demum & ex egressu, respectu temporum antediluvianorum, Gen. VI. 3. seq. quia propter inundationem, & multiplicationem omnium scelerum, homines excæcati, vel prorsus indurati, non amplius motum, ductum, & actum Spiritus Sancti Pentecostalem, admittere volebant. &c:

15. Hæc sunt *Explicita Nomina Sancti Spiritus* in historia paradisiaca, per Mosen ἀπολεξεί notata: si quis *implicita* notare vellet, longe *plura Pentecostalia Nomina* connumerare posset. Nam Spiritus Sanctus est (1) Spiritus Pentecostalis *appropinquationis*, Job. XIV. XV. XVI. Act. II. 2. sic etiam ut talis introduci- tur, Gen. I. 2. c. III. 8. in primo loco fuit Spiritus *appropinquati- onis* ad vitam nature, quia suo vivifico *accessu* vivificavit omnia: In posteriori venit ad vitam gratia, dum protoplastos, ceu pec- catores, in peccatis mortuos, Eph. II. 1. *appropinquatione* sua, vi- ta spirituali, per verbum donavit. (2) Spiritus Pentecostalis *in- cubationis*, vel *obumbrationis*, cui propria dicitur ἐπίλευσις, & ἐπισκίασμός, Luc. I. 35. Act. II. v. 3. similiter ut Spiritus *incuba- tionis*, & *obumbrationis*, in historia paradisiaca, c. I. 2. describitur. (3) Spiritus Pentecostalis *apparitionis*, dum instar columbae, Matth. III. 16. in baptismo Christi solenniter apparuit: & in festo Pen- tecostali super Apostolos, instar ignis, lucis, vel ignitarum lin- guarum, comparuit, Act. II. 3. Sic etiam in historia Pa- radisiaca tanquam Spiritus Diei, vel lucis, nostris prætoplastis manifestatus. (4) Spiritus Pentecostalis *Vivificationis*, cum sit Spi- ritus vita, Rom. IX. 2. qui vivificat omnia, cum primis pœ- nitentes peccatores, ad vitam spirituales, ex morte peccatorum transfert: talis etiam Spiritus Sanctus fuit nostris Protoplastis, Gen. III. 8. qui mortem spirituales peccatorum expulit, & vitam Messie spirituales per verbum ipsis contulit, v. 15. & 20. (5) Spi- ritus Pentecostalis *regenerationis*, quia sicut homo peccator per naturam nascitur caro de carne secundum spiritum corruptum; ita secundum Spiritum sanctum per gratiam nascitur spiritus ex Spi- ritu, Job. III. 6. unde spiritus regenerationis Tit. III. 5. nuncupatur.

Conf. *Act. II. 38.* ita nostris etiam protoplastis fuit *spiritus regenerationis* per verbum, dum per illud *carnalem degenerationem serpentis* destruxit, & *spiritualem regenerationem* in ipsis per idem verbum promovit, ut ex *filii Diaboli* vere *Dei filii*, ex *carnalibus spirituales*, ex *infidelibus fideles*, ex *spiritualiter mortuis spiritualiter vivi*, ex *Satanicis Messiani* sint effecti. (6) *Spiritus Pentecostalis conversionis*, sicut beneficio *Spiritus Sancti* per unam *Petri concionem, Act. II. 41.* tria millia hominum peccatorum simul & semel ad veram *conversionem* pervenerunt. Sic etiam nostris Protoplastis *Gen. III. 8.* seqq. vere *conversionis Spiritus* extitit, dum eos à *Diabolo* ad *Deum*, à *Satana* ad *Messiam*, à *nocte* ad *Diem*, à *tenebris* ad *lucem*, à *morte* ad *vitam* convertit. (7.) *Spiritus Pentecostalis recreationis*, sicut *David* orat in *pentecostali suspirio, Psal. LI. 12.* *Cor mundum crea in me, Deus, & Spiritum rectum innova in visceribus meis*: ita protoplasti nostri per *miserimum lapsum bonis omnibus creationis*, ipsa quoque *vita spoliati*, de *novo creati* fuerunt, ut essent in *Domino nova creatura*, quia creati sunt in *Messia*, tanquam *nova creatura*, non ad *opera mala serpentis*, sed ad *opera bona Redemptoris, Eph. II. 8.* (8) *Spiritus pentecostalis Sanctificationis*, quia *Sanctificatio* juxta *scripturam*, & *fidem Catholicam*, in *Apostolico Symbolo*, *proprium*, & *peculiare* dicitur *Sancti Spiritus opus*: sicut *Creatio Patri*, *Filio*que *redemptio* peculiariter appropriatur: Sic etiam *Spiritus Sanctus* in *Historia paradisiaca* producit ut *Elohim Sanctificans Diem septimum*, vel *Sabbathi, Gen. II. 3.* & vere protoplastos, tanquam *profanos serpentis socios*, & ab *omni sanctitate* prorsus *alienos*, verè, proprieque *sanctificavit*, ut fierent *Sancti Patris caelestis Filii*, *Sancta Messiae membra*, demum etiam *Sancta Spiritus Sancti*, tanquam *Hospitis Pentecostalis, Templi.* (9) *Spiritus Pentecostalis purificationis*, *Spiritus Sanctus* à primo festo *Pentecostali* plurimos peccatores per *baptismum* ab *impuritate peccatorum mundavit*, velut *Petrus* testatur, *Act. II. 38.* *Pœnitentiam agite, & baptizetur unusquisque vestrum in nomine Jesu Christi, in remissionem peccatorum, & accipietis donum Spiritus sancti.* (10) *Spiri-*

(10) *Spiritus Pentecostalis illuminationis*, quia *Spiritus Sanctus* est *Spiritus illuminationis*, *Eph. I. 18.* à quo pendet *lux mystica Pentecostaliū animarum, mentium, cordium, &c.* ita *protoplastis* etiam apparuit tanquam *Spiritus Diei*, qui *tenebras infernales, & spirituales* pepulit, *Gratia Diem* accendit, *justitiæ solem*, *Messiam*, in *corda* *protoplastorum*, & *totam vitam* ipsorum, deduxit, & *diem spirituales*, vel *Pentecostalem*, apud ipsos, & *posterios* promovit.

16. Non equidem difficile foret, *plures illustres Titulos Spiritus sancti*, secundum *Historiam paradisiacam*, *producere*, e.g. quod sit *Spiritus Pentecostalis adoptionis, filiationis, dilectionis, informationis, reformationis, adhortationis, dehortationis, confirmationis, obsecrationis, testificationis, commonefactionis, conservationis, consolationis, &c.* quales solent aliàs ex *scriptura*, *meditationibus Pentecostalibus* consecrari, sed modo pluribus hanc *Onomatologiam Paradisiacam* persequi nolumus.

17. Pergimus igitur, *Duce sancto Spiritu*, nunc ad *Rem, & Doctrinam* ipsam, de *Subjecto*, vel *Hospite Pentecostali*, piisque *commentationibus paradisiacis* in *Tria* potissimum capita studioſius inquirimus. Sic autem offendimus I. *Pentecostalem sancti Spiritus Existentiā. II. Essentiā. III. Subsistentiā.*

18. *Existentiā Pentecostalis Hospitis* non uno modo considerari potest: nos h. l. potissimum adducemus *triplicem Existentiæ Spiritus sancti statum*. I. *Existentiā Sancti Spiritus absolutam*, *ratione Sui*, quod *revera sit & detur Spiritus sanctus*. II. *Existentiā Spiritus relatam*, *ratione Dei*, quod *revera sit in Trinitate*, vel *Deo Trinuno*. III. *Existentiā Spiritus sancti comparatam*, *ratione nostri*, quod *revera nobis sit, & existat Spiritus sanctus: primus* respectus potissimum est *cap. I. secundus cap. II. tertius cap. III. Primus* est *Creationis*, *cap. I. secundus* *conservationis*, *c. II. tertius* *restaurationis*, *c. III. primus* respicit potissimum ad *esse creaturarum*, *secundus* ad *bene esse*, *tertius* ad *prodesse, &c.* Ubi tamen observandum, quod hæc neutiquam *exclusive*, sed *inclusive* dicantur, & intelligantur.

19. *Absoluta sancti Spiritus Existentia* saltem existere nudum importat, quod revera detur *Spiritus sanctus*, sicut hoc non tantum ex tota *Scriptura sacra*, ex tota *fide Catholica*, ex tota *Theologia*, ex tota *Catholica Ecclesia*; sed etiam ex aliis immotis fundamentis prolixè demonstrari posset. Hac vice brevitati studebimus, & pauca tantum movebimus.

20. Primum ex *Scriptura sacra generatim* pro certa *sancti Spiritus Existentia*, constanter urgemus (1) *plurima Spiritus sancti Nomina*, quæ modo sigillatim producere nolumus, cum passim eadem collecta deprehendamus. Nomina vero sunt rei *symbola*, *specula*, *vehicula*, media, &c. & dici requirit ipsum *esse*, cum *Nomen*, vel *τὸ Dici*, sit *materiale*, sed *res*, vel *esse*, tanquam *significatio*, sit *formale*. (2) *Plurima sancti Spiritus epitheta*, vel *elogia*, quæ pariter in *scripturis & Veteris, & N. T.* magno numero copiosius occurrunt, Vid. *B. Chemnit. in LL. CC. loc. de Spiritu S.* (3) *Plurima Spiritus sancti Propria*, quia cunctæ *proprietas Dei Spiritui sancto* tribuuntur, & in *facris literis* ad eum referuntur: hæc autem adjuncta propria verè proprium prærequirunt, & præexigunt *subjectum*. (4) *Plurima SS. literarum testimonia*, quæ tum *explicitam*, tum *implicitam Spiritus sancti mentionem faciunt*, & vere *divina testimonia* sunt, atque *veritatem* infallibilem secum ferunt, cum *Deus* sit testis quavis exceptione major. (5) *Plurima Spiritus sancti Officia*, quorum unumquodlibet suum certum *subjectum* necessario respicit, & illud ante se requirit, cum *Non-Entis*, vel *Non-Existentis*, nullum sit *Officium*. (6) *Plurima sancti Spiritus Opera*, quæ pariter plurimis in locis, *Veteris, & N. T.* luculenter, & abundanter introducuntur. Opus autem testatur de suo *Opifice*, & *Effectus* de sua *caussa*. (7) *Plurima sancti Spiritus Beneficia*, quæ numero sunt *multa*, pondere satis *magna*, virtute *ponderosa*, dignitate prorsus *inestimabilia*. (8) *Plurima Sancti Spiritus judicia*, cum sit *Spiritus judicii*, *Esa. IV. 4.* & semper in *Ecclesia* per *legem*, cum primis in *Epanorthoticis* peccatores judicet, *Gen. VI. 3. Job. XVI. 8.* (9) *Plurima Sanctæ Scripturæ Oracula*, quæ omnia peculiariter *Spiritum Sanctum Autorem*, agnoscunt,

gnoscent, quia tota scriptura *characterem Spiritus Sancti*, quoad naturam suam includit, dum *πᾶσα γρηγοῖ θεόπνευτος*, appellatur, II. Tim. III. 16. dum à *Spiritu Sancto*, ejusque afflatu derivatur, & *lingvæ*, vel *calami Virorum θεόπνεύτων* fuerunt *calami prompti scribæ*, Psal. XLV. 2. quia non unquam allata fuit prophetia ex humana voluntate, sed *Sancti DEI homines locuti sunt*, ὑπὸ τοῦ πνεύματος ἁγίου φερόμενοι, à *Spiritu Sancto ducti, moti, inspirati, &c.*: (10) *Plenaria Scripturæ structura*, quia Spiritus Sanctus in scripturarum *initio, medio, & termino*, paginam utramque facit: nam, Gen. I. 2. statim dicitur: *Spiritus Domini ferebatur super aquas*: postea per *universam scripturam*, tum *V. tum N. T.* frequentissime *Spiritus Sanctus*, tanquam *Autor, & Principalis* per scripturam *ἐγγυδιώτης* introducitur: in *sine* denique *Apoc. XXII. 17.* paulò ante *finem*, legitur: *Et Spiritus, & sponsa dicunt: Veni!*

21. Ex *Historia Paradisiaca* pariter *Existentiã absolutã Sancti Spiritus* invictis argumentis evincere possumus. (1) Per *Existentiã nominis*, quia *Spiritus* hic nominatenus introducitur, non *humano more*, quo sæpius homines sine re verba dare, verbis autem nullam fidem præstare, vel rem cum verbis copulare solent, quæ dicitur vera deceptio, sed hæc non cadit in *Verbum veritatis*, quod est *scriptura sacra*, Col. I. 5. (2) per *Existentiã Flamini*, & quidem in principio creationis, non *passivi*, sed *activi*, quod *Spiritus sancti* characterem importat, cum solus Deus in creatione prima se causaliter, & active manifestarit. *Moses* enim disertam Spiritus agentis mentionem facit. (3) Per *Existentiã Numinis*, quia vocatur *Spiritus agens*, & agendo *movens*, atque *fovens*, *motitans*, ac *incubans*, vel *incubando creans*, vel ad creationem *parans*, & *formans*, quod solius est *Spiritus divini*, vel *creantis Numinis*. (4) Per *Existentiã virtutis*, quia dum *omnipotente*, vel *omnipresente*, simul & *omniscia*, vereque *vivifica* virtute præditus fuit hic *Spiritus*, siquidem *partim* quoad *omnipotentem virtutem* in omnia creanda causaliter agere potuit, quod *omnipotentem* vim exigit; *partim* quoad *omnipresentem*

presentem virtutem se potenter, & æqualiter, ad omnia, vel singula producenda, cum nullis creandis defuerit, omnibus condendis creatrice virtute præfens extitit; partim quoad omnisciam virtutem singulis creaturis propriam suam naturam, proprias pariter affectiones, & essentielles operationes, sine defectu destinavit; partim vivifica virtute, singulis viventibus vita, sive vegetabili, sive sensibili, sive rationali, vitam propriam deputavit, & communicavit: jam, existente virtute, non potest non existere Spiritus, hujus virtutis subjectum. (5) Per existentiam, energias, vel operationis, quæ per incubationem, exprimitur, Hebr. מרחפת, quæ vox emphatica maximè dicitur. Verbum רחף scribit, Hotting. in Hist. Creat. p. 44. in contextu sacro rarius occurrit, & quidem ter tantum, h. l. Deut. XXXII. 11. & Jerem. XXIII. 9. Motum aliquem notari, non est dubitandum. Unde Kimchius probatis exemplis colligit, omnia motionem, & agitationem notare: idque vel proprie, vel improprie. Proprie est actus avium, alarum motu, vel extrinseco, vel intrinseco, pullos foventium, aliq; incubantium. Improprie est Metaphoricus, qui vel Deo tribuitur, vel Homini. Deo, h. l. Homini, Jerem. XXIII. 9. (quæ Metaphora tamen synecdochica est,) רחפו, Commota sunt ossa mea misericordia, & חננו האדמה, in Prophetas, sicut alæ avis, quæ moventur super nido suo, tegendi, aut fovendi gratia, &c; & postea, p. 45. Nobis incubandi, incubando movendi, fovendi, significatio præ ceteris placet, (a) quia circumstantia textus optime convenit. Hæc enim propria sedes est, quæ Spiritus Sancti partes in creationis opere ostendit. (b) Vocis propria significatio, quæ ex Deut. 32, erui debet, idem evincit. (c) Hebræi, & Syri idipsum constanter asserunt. (d) Reliquæ Interpretationes variis difficultatibus sunt expositæ. (e) Theologi, Critici, Lexicographi, Philosophi Christiani, recentiores cum primis, idem sentiunt, &c: Hæc operatio citra dubium Autorem Operationis hujus prærequirit. (6) Per existentiam Objecti, quia Spiritus incubabat aquis. Jam ubi reperitur objectum, quod objicitur subjecto, ibi necessario præexigitur Existentiæ Subjecti, cui tanquam Objectum offeratur, vel objiciatur: Nam

Nam

Nam quod nec est, nec existit, ei neutiquam aliquid actu potest obijci. Dum igitur *Spiritus Elohim incubuit aquis*, ejus *existentia* simpliciter necessaria fuit. (7) Per *Existentiam Operis*, quia præfens incubatio vere fuit *creatrix alienus operis*, & ad ipsius creationis opus respexit, adeoque *Creatoris Existentiam* ostendit.

22. Licet autem ex his satis certa sit *existentia Spiritus* alicujus, tamen *Interpretum* libertas, vel potius *licentia*, simulq; *sententiarum varietas*, quadantenus incertum reddere videntur, quinam *Spiritus* hic, quoad *Existentiã*, sit intelligendus. Nonnullas modo sententias recitabimus, & paucis juxta textum examinabimus. Sunt (I) qui *Vitalem Spiritum mundi* hic notatum volunt, qui *ferretur super materiam rerum visibilium*, ut habet *Augustin.* c. 4. libr. Imperf. de Genes. Hunc, ait *Mersennus*, *Gentiles dixerunt esse Spiritum intellectualem, & igneum, non habentem formam, sed in quamcumq; voluerit se transformantem, & se universis exequantem, à quo omnia genita esse volebant Zoroaster, & Heraclitus, quem Orpheus ardentem Spiritum, & Pyripnon, seu igneum spiraculum appellavit. Platonici, dixerunt animam Mundi, ob quam Pythagorici omnia Diis plena censebant, ad unum Jovem eos referentes. Verùm Gentiles sapientiores per Mundi Spiritum, non formam aliquam mundi, sed causam potius aut intellexerunt, aut secundum recte rationis ductum intelligere debuerunt. Mundus enim corpus naturale non est, adeoq; nec *Ens per se* dicitur, nec ei commode vel *materia*, vel *forma*, vel *anima* tribuitur. Omnium corporum naturalium congeries, & commune *Systema Mundus* est, non autem *propriam*, vereq; *distinctam*, ab omnibus aliis *diversam*, naturam possidet. Nec *Spiritus mundi Protheus*, quidam est, qui *rationi*, vel etiam *nature* convenienter, in omnes formas se transformare, vel *universis se pariter exequare* possit. Hæc facilius dicuntur, quam ex *scriptura*, rerum *natura*, vel etiam *ratione recta*, stabiliuntur. Verè datur *causalis mundi Spiritus*, qui *Deus* est, *animalis* autem, & *formalis mundi Spiritus*, nulla ratione dari, vel existere potest. Et hæc *Patriarcharum, & Sapientum Veterum* fuit *sententia*, vel*

D doctri-

doctrina, quæ postmodum ex hominum phantasia, vel *αὐθαδεῖα*, multis *incommodis locutionibus*, & *absurdis erroribus* est contaminata. *Moses* hunc *Spiritum* non ut *mundi*, sed ut *DEI Spiritum*, describit, dum *Spiritum Elohim* appellat, & sic eum tum à priori, quoad *ortum*, quod sit *Spiritus Elohim*, hoc est *Patris*, & *Filii*; tum à *formali*, quoad *statum*, quod sit *Spiritus*, nim. vere *divinus*; tum à *posteriori*, quoad *actum*, vel ipsum *mundum*, explicat, quod sit *mundum non animans*, sed *fabricans*; non *formans*, vel *informans*, sed *causans*, & *parans*; non *καὶ ἔστω*, *constituens*, sed *καὶ ἔξω* *producens*, vel *efficiens*.

23. (II) Sunt *alii*, quia censent, per *Spiritum Elohim* intelligendam esse *quandam naturam vivificatricem*, *tenuem*, *lucidam*, *ac inter cælos, & terram, mediam*, cum *Theophilo Antioch. libr. 2. ad Autolyicum*. Verum *Moses* hîc *versiculis primis* nullam, præter *DEum*, *aliam naturam vivificatricem* agnovit. Hic autem non est *quædam*, sed *omnis Natura Naturans*, nullo modo *naturata*; nec est *natura tenuis*, aut *subtilis*, nec *crassa*, vel *solida*, cum sit *infinita*, nec ad *finitam tenuitatem*, nec ad *finitam soliditatem*, accommoda: nec *natura lucida*, quoad *lucem factam*, vel *creatam*, sed vere *lux increata*, neutiquam *in tempore facta*, sed *eterna*: nec *inter cælos, & terram media*, cum sit *natura summa*, vel *eminentissima*, *supra cælum*, & *terram posita*, prorsus *illocalis*, cum *immensa* sit *essentia*, simul *ante lucem omnem creatam* existens, quæ postea die primo producta legitur, ad creatoris jussum, *Fiat Lux. v. 3.*

24. (III) *Alii* locum hunc applicant de *vi quadam vitali*, ac *quasi seminaria*, quam *Deus aquis impresserit ut ad piscium, & avium productionem disponderetur*, ut insinuant, *Chrysof. Hom. III. in Genes. August. serm. 134. de temp.* Licet *Patres* potius ad *vim immensam*, vereque *divinam*, respiciant, & ipsum *Deum creatorem*: Sic enim scribit *Chrysof. d. 1. Didicimus hic, quod omne, quod videbatur, erat abyssus aquarum, tenebris velata: & opus habebat Sapiente Opifice (nim. Spiritu Creatore) qui omnem hanc informitatem discutere, & ornatum aliquem inducere posset.*

posset. *Et tenebra, inquit, super abyssum, & Spiritus Dei superferebatur super aquam. Mibi videtur hoc significare, quod affuerit efficax quadam, & vitalis operatio aquis, & non fuerit simpliciter aqua stans, & immobilis, sed mobilis, & vitalem quandam vim habens. Nam quod immobile, omnino inutile est: quod verò moveretur, ad multa conducit. Ut igitur doceret nos beatus ille Propbeta, aquam illam IMMENSAM habere VIM quandam vitalem, dicit: Et Spiritus Dei superferebatur super aquas, &c.* Ex quibus facile colligitur, quod ad creationis Materiam per abyssum, & ad creationis causam, per vim immensam, potissimum respiciat, quæ postmodum creaturas viventes produxit. Quicquid autem sit, talis vis interna, formalis, & vitalis, vel seminaria, per Spiritum Elobim neque potest, neque debet intelligi. (1) Quia Spiritus Elobim est incubans, non formans, non intra, sed supra, aquas, adeoque non tam interna, quam externa, neque formalis, sed causalis, neque seminaria, sed anteseiminaria, cum ea, quæ Die primo, secundo, &c, ex parte, tertio, quoad illius Diei primum opus, in formatione maris & arida, vel terræ, non fuerunt seminaria, sed postea demum vegetabilia, cum seminibus suis, producta fuerunt. (2) Dicitur Spiritus Elobim, qui Creator, & Autor est omnium, v. i. non autem Spiritus □ אֵלֹהִים, aquarum, adeoque non fuit aquis impressus, ut esset aqua Spiritus; sed, ut autor creationis, cum aquis congressus, ut ex aquis ordine cuncta creanda potenter produceret.

25. (IV.) Plurimi Spiritum Elobim per Ventum explicant: Ex Judæis *AbenEsra*, *Onkelosus*. Ex Samaritanis, *Paraphrastes Pentat. Samarit.* Ex Christianis *Basil. Hexaem. Hom. 2. Tertullian. Anastas. Theodor. Procopius, Toftatus, &c.* Verum (1) Ventus est, juxta *Physicos, meteorum*, non autem rerum creandarum principium: (2) hac ratione dicitur corporum naturalium consequens, non antecedens (3) pertinet ad mundum constitutum, non autem constituendum. (4) Est Ventus Spiritus non incubans, sed circumflans. (5) Non est natura, sed affectio; non causa, sed proprietas corporum naturalium. (6) Ventus tum temporis nec Or-

rum, nec proprium statum, nec aliquem usum, in aquis habere poterat: Deus autem, & natura, nihil faciunt frustra. (7) Ventus non est Spiritus Dei, sed mundi, vel rerum creaturarum, non Creatoris. (8) Causa Ventorum nondum extabat, quæ dicuntur alias Vapores: Vapores autem nondum Gen. I 2. extiterunt, sed c. II. 6. demum primam introductionem invenerunt. (9) Elobim in cap. I. saltem propriè supponitur, sicut ex inductione patet: licet enim tricies, & bis, in cap. I. repetatur, semper de Deo tamen allegatur. (10) Spiritus Elobim hic active Creator est, non autem passivè creatura: Ventus autem ad creaturas referendus est.

26. (V) Alii per Spiritum Elobim Angelos intellectos malunt, qui ceperint movere cælum, eoque motu, qui cælorum est vita, suum in locum omnia distribuerint, prout sentit Cajetanus. Verum (1) Angeli sunt creatura, seu factura, Psal. CIV. 4. non autem Creatores, cum unus tantum sit Creator. (2) Angelos esse cælestium orbium motores, vetusto quidem errore statuitur, sed nec ex Scriptura, nec ex natura, nec ex ratione recta, deducitur, sicut dudum à Philosophis, & Theologis demonstratum. (3) Angeli sunt Dei tantum, & hominum ministri, non autem Dei, quoad creationem, cooperarii, Heb. I. 14. Psal. CIV. 4. Gen. III. 24. (4) Orbes in cælo dantur Jæci, non Phæci, quoad Mathematicas bypotheses, non autem quoad Physicas veræ creationis theses. (5) Cum Spiritus Elobim incubaret aquis, Cæli Firmamentum nondum erat productum, nec in mundo positum, sed die secundo demum producendum, v. 6. Negato toto, negantur partes, negato firmamento, vel ipso cælo, negantur etiam cælestes orbes. (6) Motum esse cælorum vitam, gratis dicitur, cum cælum neutiquam inter creaturas viventes, sed simplices apud Physicos numeretur (7) Vitam cælorum, vel motum angelorum, suum in locum omnia distribuisse, præter veritatem asseritur, cum Non-Entis nulla sit affectio, nulla pariter operatio. Tale Non-Ens autem est motus orbium cælestium, per Intelligentias, vel Angelos, ut & Vita cælorum. (8) Cujus est mundi productio, ejus etiam est mundi, vel omnium creaturarum dispositio, vel distributio, Psal. CIV. 24. (9) Dispositio, vel

vel creaturarum *per mundum distributio*, dicitur *Axioma Creatoris*, non autem ἐνέγλημα *Creatura*, qua de causa nullum in eo cum Creatore motum *Angeli* sibi tribuere possunt, neque nos illis tribuere debemus. (10) Nomen *Elobim* in *Historia paradisiaca* supponitur in *sensu proprio*: *Spiritus* igitur *Elobim* non ad *Angelorum ordines*, sed ad *divinas hypostases* referendus erit.

27. (VI.) *Alii* per *Spiritum Elobim bonam ac propensam Dei voluntatem* accipiunt, qua *Deus super aquas, sicut artifex super opus perficiendum ferebatur*, ut *Augustin. de Genes. ad lit. c. 5. G. Glossa Incerlin.* insinuant. Sed hoc itidem (1) suo modo dextrè dicitur, juxta substratam materiam, explicandum. *Voluntas* Dei creantis neutiquam creationi defuit, sed constanter creandis adfuit: at per *Spiritum Elobim* designata nullatenus fuit. (2) Licet *Dei voluntas* simpliciter nihil aliud sit, quam ipse *Deus*, tamen ea non adeo convenienter per vocem *Elobim formaliter, & verbaliter*, designatur. (3) *Voluntas* non tam *immediatè*, quam *mediatè*, per ἐνέγειαν dicitur operari, consequenter *incubare: Voluntatis est velle, sed activitatis est incubare.* (4) *Artifex* fertur bona, propensaque sua *voluntate* super opus perficiendum, non *incubatione*, sed *intentione, attentione, mediolorum destinatione, directione, &c.* (5) *Spiritus Elobim* ad *personas* respicit, *Voluntas* autem ad *essentiam à priori, & ad efficientiam, à posteriori: Voluntas*, enim nec est, nec esse potest *persona*, neque tam *personalis*, quam *causalis operatio*: hic autem ad *personalem operationem* respectus habetur. (6) Vox תהפמ, ut supra notatum, propriè dicitur *avium incubantium, motitantium, & ad productionem novam agitantium*; quod certe *voluntati* minime congruum, *Spiritus Sancto* tamen, cui tribuitur alias Πνευματισ, Πισκίαζεν, &c. tanquam *symbolicæ columbe, Matt. III. 16.* maxime consentaneum.

28. (VII.) *Alii* per *Spiritum Elobim æternam Dei sapientiam*, i.e. *Christum designatum* volunt, ut *Steuchius* in κοσμοποιία. Verum 1) *Christus* non est *historiæ Creationis*, sed *restauracionis*, non *Gen. I. 2.* sed *III. 15.* (2) Λόγος quidem est *æterna Dei sapien-*

sapientia, Prov. II. 1. seqq. sed neutiquam hic per *Spiritum* exprimitur. (3) אֱלֹהִים, quidem adest *creationi*, nec ullaratione dicitur ab opere *creationis* abesse, sed huic *Elohim* Titulo neutiquam deprehenditur subesse. (4) *Sapientia Dei aeterna* אֵלֶּיךָ יְהוָה, dicitur in Deo, & in divinis *decretis*, cuncta disponere, sed *incubatio* non est in Deo, neque notat *Decretum*, sed *externum actum*, & refertur potissimum ad *aquas*, vel ad *creaturas*. (5) Hæc *incubatio* non tam ad *Filium*, personam secundam, quam ad *Spiritum Sanctum*, personam tertiam Deitatis refertur. (6.) *Spiritus* h. l. non dicitur *Filius*, seu *Verbum*, sed potius *Spiritus Elohim*, *Patris* Dicentis, & *Filii*, Verbi; neutiquam igitur hic *Spiritus* ipse dicendus est *Filius*.

29. Verum nos, missis aliorum opinionibus, eligimus *propriam*, *proximam*, *intimam*, *grammaticam*, vereq; propriæque per verba textus expressam, *sententiam*, quæ citra dubium est *optima*, nim. per *Spiritum Elohim*, non alium ullum, præter *Spiritum Sanctum*, tertiam personam Deitatis, intelligendum. Sæpius id à nobis alibi confirmatum, hac vice saltem indubitata textus fundamenta pressius urgemus. (1) *Primam inittii temporalis circumstantiam*: Dicitur enim, v. 1, *In principio*; quod *principium* non est *essentialis Deitatis*, sicut *DEus*, alias, & *essentialiter*, & *causaliter*, est *Principium*: hic autem *DEus* ut *operationis*, & *creationis causa*, non ut *durationis* cujusdam *circumstantia* notatur, & non per אֱלֹהִים, sed per *Elohim*, designatur, & allegatur. (2.) *Immediatam Primæ Creationis Causam*, quæ dicitur *Elohim*. Nam hæc *Creatio* citra dubium fuit *prima*, quam non antecessit *alia*: Solus igitur *Deus*, vel *Elohim*, primæ *Creationis Autor* extitit, dum ante primam *Creationem* nullum aliud *Ens*, præter *DEum*, fuit. Et hæc *Creatio* dicitur *immediata* Dei *Creantis operatio*, quia nullum *Ens* aliud in prima *Creatione* suam *existentiam* habuit, sed omne *Creatum Ens*, primum per *creationem* *immediatam*, productum est: Ergo per hunc *Spiritum* nullus *Spiritus* *creatus*, nec ullum *Ens Creatum* intelligi potest. Sed solus Dei, vel *Elohim* *Spiritus Creator* hic intelligi potest, atq; debet.

debet. (3) *Primam Cause Creantis Energiam*, quia dicitur *Elohim* Creatio, quod Nomen sub respectu Creatoris, cum *Patre, Filiog₃*, juxta præsentem *primam* hanc *Thesin*, & *perpetuam scripturam* totius *Eccl³esin*, solius *Sancti Spiritus*, tertiæ personæ Divinitatis est, utpote qui cum *Patre Jehova*, simulq; cum *Verbo Creante*, verus *Creator*, & quidem solus dicitur, *Psal. XXXIII. 6.* & sic etiam primum hoc Opus Creationis ad solum *Spiritum Sanctum*, præter *Patrem, & Filium*, refertur. (4) *Primam Creationis Officinam*, quæ dicitur *Cælum, & Terra*, h. e. tota rerum *Universitas*, totusq; *mundus*: & non alius *Spiritus*, præter *Spiritum Sanctum*, cum *Patre Filiog₃*, replet orbem terrarum, *Sap. I. 7.* & à *summo ad imum*, vel à *cælo ad infernum*, à *longo, & lato*, vel quoad *terram, & mare*, cuncta complet, teste *Davide, Psal. CXXXIX. 7.* *Quo ibo à Spiritu tuo, &c*: sicut igitur nunc adhuc *infinitate* sua *Spiritus Sanctus* omnibus in mundo locis præsens est, ita pariter ab *initio toti masse* productæ per *infinitatem* suam præsens extitit, & *omnipræsentia* sua totam *universitatem* movit, fovit, & singula creaturarum genera potenter ad suos ordines *prodire*, mundumque totum *constituere*, jussit. (5) *Primam Spiritus Nomenclaturam*, quia h. l. primum *Spiritus* nomen adhibetur, & dubio procul in *principali suo significato*, nobis exhibetur, quo *Spiritum Principem, DEum, & Creationis Autorem*, significat, qui *Spiritus Sanctus* est. Et notatu dignum, quod nec in *historia Paradisiaca*, nec in *historia Antediluviana*, vox *רוח* aliter, quam de *Spiritu Sancto*, legatur, & quidem nec *rarius*, nec *frequentius*, quam *tribus vicibus*, introducatur, si modo saltem *ultimum locum quartum*, excipiamus, *Gen. VI. 17.* ubi jam *pœna peccatoribus antediluvianis, & aliis viventibus* dictatur: *Ecce ego adducam aquas diluvii super terram, ut interficiam omnem carnem, in qua, רוח חיים, Spiritus vite est subter cælum, & universa, quæ in terra sunt consumentur*: sed & hic *Epitheton* illustre deprehenditur, dum *Spiritus vite*, dicitur, quæ *Vita* citra dubium *optimum est bonum*, in quovis *vivente*, dum, *vita præsentem*, bona reliqua cuncta locum invenire possunt:

possunt:

possunt : sed, vita deficiente, statim omnia vitæ bona deficiunt. (6) *Primam Spiritus hujus ἁγίας*, quæ partim est *absoluta*, quòd sit *Spiritus* ; partim *relativa*, quòd sit *DEI Spiritus* : quoad *absolutam ἁγίας* vere dicitur *divina Essentia*, qua ratione non potest *non existere*, cum Deus *æternæ sit existentia*, multo magis statim ab initio durationis temporalis suam existentiam habuit ; quoad *relativam*, ut ita loquamur, *ἁγίας*, vere dicitur *divina subsistentia*, quæ pariter est *divinæ tùm essentia*, tùm *existentia* ; cum *subsistens* necessario veram includat, vel præsupponat *essentiam*, cum sit *concretum* ; & *existentiam*, cum omnis *subsistentia* notet ultimam rationem *essentia*, nec possit actu *non existere*. Hæc itidem invicte *Sancti Spiritus Existentiam firmam reddunt*. (7) *Veram Spiritus ἐννοίας*, quia Spiritus hic in Deo verè dicitur *inesse*, non equidem per *ἐννοίας essentialem*, quatenus partes sunt in toto ; nec quoad *ἐννοίας mentalem*, quia Spiritus hic non est conceptus divinæ mentis ; nec quoad *ἐννοίας accidentalem*, quatenus accidentia sunt in subiecto ; nec quoad *ἐννοίας transcendentalem, & affectionalem*, sicut proprietates Entis eminentes in suo subiecto, vel Ente, requiruntur, & verissime de eodem, tanquam subiecto, dicuntur : sed quoad *ἐννοίας personalem*, sicut *Pater est in Filio*, vice versa, *Filius in Patre*, quemadmodum ipse Christus inquit : Joh. XIV. 6. *Tanto tempore vobiscum sum, & non cognovisti me, Philippe ; qui videt me, videt Patrem ; quomodo tu dicis : Ostende nobis Patrem : non credis, quia Ego in Patre : & Pater in me est* : Sic etiam *Spiritus Sanctus est in Patre, & in Filio*, sicque *veram, propriam, realissimam Existentiam Spiritui Sancto tribuere* necessum habemus. (8) *Veram oppositionis ἀναλογίας*, cum *oppositorum* inter alia sit *eadem ratio* ; sicut unum *oppositorum existit*, ita pariter *alterum existere* necessum habet, cum *opposita*, juxta se posita, magis *elucescant*, magis *innotescant* : *Moses autem opposita varia statim in primis versiculis intendit, & attendit* : qualia sunt, *Creator, & Creatura, principium, & principiatum, cælum, & terra*, tanquam *effectus, & Autor cæli, & terra*, tanquam *efficiens*,

תהו ובהו, - & Spiritus Elobim, Confusio & Ordo, solitudo & plenitudo, tenebrae & lux, subjectum & objectum, abyssus & Dominus, ac penetrans Dominus &c. sicut ergo patet, quod opposita reliqua suam existentiam habuerint, ita pariter idem de Spiritu Elobim non est negandum.

30. Accedimus nunc ad *Existentiam relativam*, qua Spiritus Elobim non simpliciter existit, sed in, & cum alio personaliter existit, qua ratione Spiritus Elobim personaliter in Trinitate dicitur existere, quod non tantum ex aliis locis Biblicis est manifestum, quando dicitur. (1) à Deo, dum à Patre, Filioq; procedere dicitur, Job. XV. 26. non causaliter, sed personaliter. (2) ex Deo, 1. Cor. II. 12. ubi disertis verbis dicitur Spiritus, quia ex Deo, non per materialem, & constitutum statum, sed per immaterialem, & singularem spirationis flatum. (3) in Deo, quia sicut Pater est in Filio, & Filius in Patre, sic etiam Spiritus Sanctus est in Patre, & Filio, Joh XIV. 6. (4) cum Deo, quia Spiritus Dei semper est cum Patre, & Filio: sed etiam ex præsentis loco, dum Spiritus Elobim appellatur, & in Deitate, tanquam vera persona, vel hystasis distincta consideratur.

31. Hinc adversus Socinianos observamus, quod Spiritus in Deo sit, aut existat (1) non ut Genus in sua specie, sicut scribit Crell. in tract. de Spiritu S. p. 98. Id potest dubitari, utrum Spiritus Sanctus, hoc modo sumtus, unus sit genere tantum, an verò etiam specie, ut in scholis loquuntur, infima, s. specialissima. Accurate rem estimantibus prius potius statuendum esse videtur. Nam omnibus illis afflatibus commune est, esse divinam virtutem, seu efficaciam, &c. Verum h. l. Spiritum Moses appellat, seu Flatum, non autem afflatum: neq; tanquã genus introducit, quod est universale, sed tanquam Spiritum incubantem, vere singularem, & individualem.

32. (2) Nec est in Deo, tanquam species, prout idem narrat Crell. l. d. p. 97. scribens: Si Spiritum Sanctum posteriori modo consideres, ita nim. ut hoc nomen significet quemvis afflatum singularem, & ut ita dicam, haustum de cœlesti flumine: jam quivis videre potest, plura esse ejus individua: Ita ut Spiritus S. sit genus, vel species quaedam, individua sub se continens. Plura ejus esse individua, nemo,

E

qui mo-

qui modo rationem consulere velit, negare potest. Verum Spiritus Sanctus est revelationis mysterium, non rationis placitum. Præterea confunditur *Flatus DEI*, cum *afflatu* hominum, *sensus proprius* cum *metonymico*, &c.

33. (3) Nec est *nudus afflatus Dei*, quod vult *Schlichtingius*, c. Meisn. de Trinit. præfat. *Spiritus Sancti nomine non aliam rem ullam, quam celestem, divinumq; afflatum, Dei Patris munere per Filium Jesum Christum credentibus concessum, ac inspiratum, significari debere, dicimus.* Verum *Spiritus Sanctus*, & *Spiritus Elobim* synonyma sunt. Falsum igitur, quod per *Spiritum Sanctum*, vel *Dei*, nihil aliud significari debeat, quam *afflatus, Dei Patris munere, per Filium Jesum Christum concessus*. Hic in *historia Creationis* versamur, & vere *Spiritus Sanctus*, tanquam *Spiritus Dei*, vel *Elobim*, extitit, sed ibi nullus fuit *homo*, nullus *fidelis*; nec *Jesus Christus* in *statu creationis* locum habuit.

34. (4) Nec est *nuda virtus Dei*, sicut scribit *Crell. I. de U. D. P. sect. 3. c. 1. p. 397.* *Spiritus Sanctus Dei virtus est, seu efficacia, ea nim. que à Deo procedit, atque in homines manans, eos sanctificat, & consecrat, & varios, ac admirabiles in iis effectus parit, quam afflatum divinum appellare solent.* Verum *Spiritus Sanctus* quidem *Virtus Dei* dicitur, *Luc. XXIV. 49. Act. I. 7.* sed non *virtus extra promanans*, sed *immanens*; non *accidentalis*, sed *essentialis*, non per *nudam efficaciam*, sed per *veram subsistentiam*, adeoque *virtus vere personalis* dicitur. Deinde procedit *Spiritus Sanctus* non per modum *nudæ virtutis*, sed *personæ subsistentis*, ut ex *promissis*, *Job. XIV. 26. XV. 26. XVI. 7. seqq.* & *ipsis apparitionum exemplis*, certum, *Matth. III. 16. Actor. II. 2. 3.* sicut apud *Mosen*, tanquam *suppositum, aquis incubans, & creans*, vere personaliter describitur, eiq; postea, *v. 3. seq.* *vera visio personalis* tribuitur.

35. (5) Nec est *vera quadam qualitas in Deo*, prout idem *Crell. lib. de Deo, & Att. Div. c. 22. p. 105.* scribit; *Est igitur Spiritus ille QUALITAS quadam, inter potentiam illam (Dei,) & effectus manifestiores, qui vel internis, vel externis hominum sensibus percipiuntur, intermedia.* Et tract. de Spiritu S. p. 79, dicit; quod sit *mera qualitas à Deo profecta, & ad res perficiendas apta.*
Verum

Verum *Spiritus Sanctus* non à DEO proficiscitur, sed in Deo manere, Deiq; *Spiritus* semper existere dicitur. Deinde *qualitas* nulatenus est, cum sit *subsistens*: porro non est vel *potentia*, vel *qualitas*, inter Dei *potentiam*, & *effectus spirituales intermedia*, cum sit ipsa Dei, ceu *verus Deus*, *essentia*, *realisq;* pariter in Deo *subsistentia*. Deniq; *Spiritus Sanctus* operatur non à Deo *trans-eundo*, sed potius in Deo *subsistendo*; nec agit *finite*, sed *infinite*, multo minus per modum *qualitatis* mediæ causaliter operatur, cum sit *causa creans*, vereq; *prima*, sicut ex Historia creationis apertum.

36. (6) Nec est Dei quoddam *Accidens*, aut quod in Deo, vel à Deo sit, aut per modum *accidentis* fiat, sicut itidem Sociniani fingunt, apud Crellium de *Spiritu sancto* p. 74. ubi sibi quandam objectionem movet: *Formam quandam, ac speciem aliquam visibilem induere, non est qualitatis mere, sed substantiæ alicujus, per se subsistentis; quandoquidem Accidens, ut Philosophi docent, aliud accidens sustinere non potest; præsertim propriè, quemadmodum fieret; si qualitas forma visibili vestiretur.* His verbis *Spiritum S.* vocat (1) *meram qualitatem*, (2) *accidens aliquod*; (3) *accidens Philosophicum*; (4) *expers omnis subsistentiæ*; (5) *quod non sit substantia*; (6) *quod propriè non vestiatur forma visibili, &c.* Verum (a) in Deum nullum cadit *accidens*; *Spiritus sanctus* autem est in Deo. (b) *Spiritus Domini* dicitur h. l. *subsistere à Domino, in Domino, cum Domino, coram Domino, &c.* (c) dicitur *incubare*, per modum *subsistentis*, (d) *videre*, per modum *subsistentis*, v. 3. seqq. &c.

37. (7) Neque *Spiritus sanctus* est res quædam *creata*, sicut etiam Sociniani fingunt, *Spiritum sanctum* esse rem quandam *creatam*, si non *simpliciter*, tamen *alio modo*, prout scribit Socin. contr. *Wujek.* p. 187. *Spiritus est virtus, & efficacia Dei, in terris mirabilia efficiens, ad confirmandum, quod Jesus sit Christus. Que Dei virtus, & efficacia, certe non est simpliciter res creata. Non negat hic, Spiritum sanctum esse creaturam, sed tantum dubitat, & sceptice notat, quod non sit simpliciter creatura, sicut etiam alibi satis sceptice de hac materia disputat, nim. p. 460. seqq. cum primis quia disertis verbis affirmat, si Spiritus sanctus persona sit, eam esse personam creatam* Sic enim scribit: *Ex*

altera parte nihil vetat, quo minus Deus cum re creata ea, quae alioqui ipsius DEI sunt propria, communicare dignatus fuerit. Hic enim nihil, cui tota natura reclamatur, nihil inquam, quod contradictionem implicet, inventes. Ubi id tamen singulariter, non sine causa, animadvertendum est, nusquam, nisi fallor, in sanctis literis Spiritui sancto diserte tribui, quod quicquam creet, sed Dei Spiritu, seu per Dei Spiritum, alicubi fortasse creatas res dici, tanquam videl. Instrumento, seu per instrumentum. Nam locus Job. 33. 4. ab Adversariis citatus, non creavit, sed fecit, habet. Adde, quod non, ubicunque Dei Spiritus nominatur, ibi Spiritus sanctus est intelligendus, ut ex iis constare potest, quae supra disputavimus. Quod si una cum Adversariis dicas, fieri non posse, ut Spiritus sanctus sit creatus, quia Christus sit minor, ut res creata est, aliqua alia re creata, cum, quatenus CHRISTUS res creata est, SPIRITU sancto minor esse deprehendatur, &c. His satis clarè Socinus asserit, Spiritum sanctum esse creaturam, tum ex creaturae & Dei oppositione, (per creatam rem autem Spiritum sanctum intelligit, & ad eum respicit,) tum ex utriusque conjunctione, tum ex Dei & creaturarum communicatione, tum ex contradictionis negatione, tum ex Creatoris de Spiritu Sancto remotione (jam si Creator non est, neque quicquam creat, aut unquam creavit, necessario debet esse creatura:) tum ex dictorum Biblicorum, pro Creatore Spiritu Sancto, refutatione, tum ex manifesta assertionem, veraque defensione, sicut ex seqq. evidenter & abundanter apparet, dum ita scibit: Nihil incommodi est in praeeptione illa: Baptizantes in Nomine (seu potius in Nomen) Patris, & Filii, & Spiritus Sancti: etiamsi Pater solus sit Creator, Filius autem, & Spiritus sanctus creatura. Verum Spiritum sanctum non esse rem creatam, vel creaturam, & Moses, & reliquae Scripturae, documentis innumeris ostendunt. (1) Quia Spiritus Sanctus est Elobim cum Patre, & Filio, Gen. I. 1. Elobim autem in principio temporis primo, jam fuit ante creaturam omnem, ejusque durationem, & propterea diserte vocatur Spiritus aeternus, Hebr. IX. 14. adeoque non potest esse creatura, quae sua natura dicitur finitae durationis, vel temporalis. Nam qui fuit ante

crea

creaturam omnem: & ipsam creationem, ille nec est creatura, nec inter creaturis: Spiritus sanctus, ut Elobim creans, v. 1. fuit ante creaturam omnem; Ergo. (2) quia Spiritus est creans active, non igitur est creatus passive, cum omnis creatura sit passive res creata: jam autem de tribus Elobim, & sic etiam de Spiritu Elobim, dicitur: In Principio CREAVIT Elobim Spiritus. (3) Quia tum temporis nulla fuit distincta creatura, nim. in principio, vel momento primo creationis: licet enim mentio fiat cæli, & terra, tamen quatenus sunt distincta creatura cælum, & terra, sic firmamentum die secundo, terra verò die demum tertio, suam distinctam formationem acceperunt. Spiritus sanctus autem fuit ante cunctas distinctas creaturas. (4) Quia tum temporis omnes creatura distincte latuerunt in רבוו רבוו hoc est in rudi, vel indigesta materia, quæ chaos dicitur, & est subjectum, vel objectum creationis: Spiritus Elobim autem, ut agens, & creans, huic materia contradistinguitur, & opponitur: Ergo Spiritus, secundum Moysen, Creator est, non Creatura. (5) Quia Spiritus hic peculiariter dicitur Spiritus Elobim, spirantis Patris, & spirantis Filii: sic igitur cum Patre, Filioque Creator est, non Creatura. (6) Quia modus incubationis idem evincit, cum sit infinite motionis, operationis, permeationis, causationis, &c. quæ cum aliis sunt infinite virtutis, & causalitatis, adeoque non rem creatam, sed increatam, arguunt, & vere Creatorem Spiritum ostendunt. (7) Quia Spiritus Sanctus, tanquam Elobim videns, in opere creationis semper cum Elobim Dicente, & Elobim Faciente, conjungitur, & cum iis unus Creator, una causa creationis dicitur.

38. Manet igitur, ut alia taceamus, Spiritum sanctum personaliter esse in Deo, vel in SS. Trinitate per hypostaseos modum existere, quod prolixè posset ex Mose demonstrari, quoad paradisiacam historiam: hac vice saltem capita probationis adducemus, cum illa diducere non sit concessum, probamus igitur, tum quod ut persona subsistat, (1) quia Spiritus sanctus est Elobim: Elobim autem est nomen personale, sicut alibi probatum. (2) quia Spiritus sanctus est Elobim cum Patre, & Filio v. 1. vid. unus Elobim in Trino. (3) quia Spiritus sanctus est Patris Elobim, & Filii Elobim, v. 2. cum sit, quoad originem, non unius, nec trium, sed duorum Elobim: sicut igitur Pater est persona, Filius

etiam est persona, sic etiam *Spiritus sanctus* est persona (4) quia *Spiritus sanctus* est cum *Patre*, *Filioque*, persona creans, non simpliciter *Jehova* Creator, sed *Elohim* creator, v. 1. *Elohim* *Spiritus*, vel *Spiritus* creator. (5) Quia *Spiritus sanctus* est omnipotentia præditus; siquidem non esset Creator, nisi foret omnipotens: Omnipotens autem nec est, nec esse potest accidens, sed revera subsistens, h. e. persona. (6) Quia *Spiritus sanctus* est omnisapiens, cum ordinatissime, distinctissime, pulcherrime creaturas, & fecerit, & disposuerit, quod non est accidentis, sed subsistentis. (7) Quia *Spiritus sanctus*, ut infinita persona creans, subsistendo potenter, & efficaciter incubuit aquis, v. 2. (8) Quia vere persona videns, lustrans, probans, & approbans, atque terminans Persona dicitur, v. 3. seqq. (9) quia dicitur *Elohim*, vel persona sanctificans, c. II. 3. (10) quia vere dicitur persona, lapsos homines, & gravissimos peccatores reparans, regenerans, illuminans, & simul omnia beneficia salutis donans, ut applicans persona, Gen. III. 8. tanquam *Spiritus Dei*, vel lucis.

39. Tum quod ut persona subsistat in Trinitate. (1) Quia *Spiritus Sanctus* non solus est *Elohim*, sed unus est *Elohim* in *Elohim* Trino, qui trinus *Elohim* Gen. I. 1. supponitur ut Creator, secundum præsentem *Thesin*, & per omnem scripturam sequentem *Ecthesin*. (2) Quia trinus hic *Elohim* est *Jehova Elohim*, c. II. 4. seqq. adeoq; *Trinus Elohim* in *Deitate*, vel in *Unitate*, vel in *Essentia Unitate*, dum hæc est *fides Catholica* tum *Protoplastorum*, tum omnium aliorum posterorum, inprimis credentium, ut unum *DEum* in *Trinitate*, & *Trinitatem* in *Unitate* veneremur, ut mentem *Fidelium* exponit *S. Athanasius* in *symbolo*. (3) Quia *Spiritus* non unius, non trium, non quatuor, &c. sed duorum *Elohim*, ita quidem, ut cum duobus sit *Elohim*, sit & maneat unus *Jehova*. (4) Quia dicitur *Spiritus*, non quoad *spirationem* ad extra, sed quoad *spirationem* ad intra, qua ratione procedit à *Spirantibus Elohim*, & existit, atque subsistit, in duobus *Spirantibus Elohim*. (5) Quia cum ipsis duobus *Spirantibus Elohim* semper operatur, operando creat, creando creaturam, instar operis, manifestat. ipsemet videndo lustrat, lustrando convenienter ordinat, & ad locum certum in *Universitate* destinat. (6) Quia cum duobus *Spirantibus*

rant.

stantibus Elobim intime sapit, intime creaturas novit, intime creaturas cupit, intime creaturas decernit &c. adeoque sic in duobus *Elobim* intime subsistit. (7) *Quia* cum duobus *Elobim Spirantibus* est unus *Autor Creationis*, v. i. una *causa*, *principium* unum, adeoque cum illis *subsistit in una quidditate*, in *vera Trinitate*. (8) *Quia* suum in *Trinitate* tam possidet, quam retinet *hypostaticum* ordinem, tùm *ordinem personalis originis*, dum à duobus reliquis spiratur, tùm *ordinem personalis, & propriae conditionis*, dum à duobus Spirantibus procedit, & tanquam persona peculiaris in Deitate subsistit, tùm *ordinem personalis operationis*, sicut *Elobim Pater* primum dicit Creaturas, & *Filius*, tanquam *Patris Dictum, & Verbum, facit, & producit* Creaturas: ita *Spiritus Elobim movet, movendo fovet, fovendo videt, videndo censet, censendo finit* creaturas, (9) *Quia* tùm in *sextiduo*, tùm semper est *Autore Creationis*, & in *opere creationis*, hic *Spiritus*, & quod *Pater Elobim* dicit, *Filius Elobim facit*, illud *Spiritus Elobim cernit*. (10) *Quia* primam hanc *Spiritus in Deitate subsistentis manifestationem* tota *scriptura*, tùm V. tùm N. T. non aliter explicat, sed dictis clarissimis, certissimis, & efficacissimis confirmat.

40. Hæc etiam de *relata sufficiant* Sanctis *Spiritus Existentia*, prolixam pariter de *Comparata Spiritus Existentia*, juxta *Mosis* ductum, commentationem instituere possemus, cum magnæ *divitiæ sapientiarum* apud *Mosen*, & pateant, & lateant, non tantum in aliis, sed etiam in hac præsentis causa, sicut sæpius *Chrysostomus*, & alii *Patres* observarunt; sed uberiores diductionem præsens institutum non admittit. *Generalia* proinde tantum allegabimus, & ex *singulis Capitibus paradisiacis* saltem unum *personalis Existentiæ documentum* allegabimus, & paucis indicabimus, ut, quibus volupe videtur esse, prolixiores meditationes de his adornare possint.

41. Ex *Capite primo Spiritus Sancti Comparatam Existentiæ* manifestat *Creationis artificium*, vel *opificium*, quoad *mundum*. Nam cum *Patre, Filioq; Spiritui Sancto* tribuitur. (1) *Succinctus Creationis ingressus*, quia dicitur: *In Principio creavit Elobim cælum, & terram*, nim. non tantum *Elobim Pater*, neque tantum *Elobim Filius*, sed etiam *Elobim Spiritus Sanctus*: sicut mox ex *repetitione, vel distributione*, v. 2. tùm explicatur, tùm demon-

stratur, dum hi tres Elobim, versiculi primi, versiculo secundo sic explicantur, ordinantur, & ad Trinitatem computantur, ut duo dicantur Spirantes Elobim, quorum tertius est Spiritus, & hic tertius duorum Spirantium sit unus bypostaticus Spiritus, ita tamen, ut hi tres sint, & maneat unus Creator, & in omnibus aliis unum, 1. Job. V. 7. (2) Totus Creationis Processus, quoad integrum sextiduum, ubi sex vicibus æque, sicut Elobim Dicens, Pater Creator, & Elobim Faciens, Filius Creator, ita quoque Videns Elobim Spiritus Sanctus, ut Existens, & Creans introducit. (3) Emphaticus creationis exitus, dum v. 31. peculiariter hic Elobim, ut Creationis finitor, & consummator, ac Obfignator introducit: Vidit Elobim, scil. post Elobim Dicentem, Patrem, & post Elobim Facientem, Filium, cuncta, que fecerat, & ecce valde bona erant, quod הנה, vel ECCE, comuniter Spiritus Sancti NB. vel character appellatur. Hæc omnia cum aliis Existentiam Spiritus confirmant.

42. Ex Capite secundo Spiritus Sancti comparatam Existentiam demonstrat Creationis Officina, imprimis quoad Microcosmum, & ejus Officium, genuinum Sanctificationis Nominis Divini Cultum. Nam ibi, quoad Creationis anacephaleosin, producit non tantum Elobim Creans, & Creationem consummans, Pater, v. 1. 2. neque tantum Patris λόγος, Benedicens, vel omnis Benedictionis Orator, Promulgator, & Collator, Filius, v. 3. sed in eodem statim subjungitur Elobim tertius Sanctificans, Spiritus Sanctus, qui perpetuus circa divinum, vereque religiosum cultum, est ἐγὼ δὴ κ[α]τ[α]ρ[η]ν, sicut tota scriptura, reique natura, cum aliis luculentior edocent. Hic manifestam, satisque certam rursus deprehendimus Spiritus Existentiam.

43. Ex Capite Tertio, comparatam Spiritus Existentiam confirmat Restaurationis Beneficium, quoad Microcosmum restitutum, quando רוּחַ הַיּוֹם, Spiritus novi, singularis, nunquam exhibiti, nunquam visi, nunquam auditi, vere supernaturalis Diei, nim. Diei Gratie, ratione Patris, Diei Seminis, & Messie, ratione Filii, & Diei Pentecostalis, vel salutaris manifestationis, operationis, applicationis, salvationis & glorificationis, ratione Spiritus Sancti, tanquam Spiritus Gratie, Zach. XII. 10. Spiritus Messie, Esai. XI. 2. LXI. 1. Pentecostalis energia, Act. II. 2. seqq. producit. Sed quis Meditationibus hisce Pentecostalibus angustis chartas nimis angustas extendere sufficienter auderet?

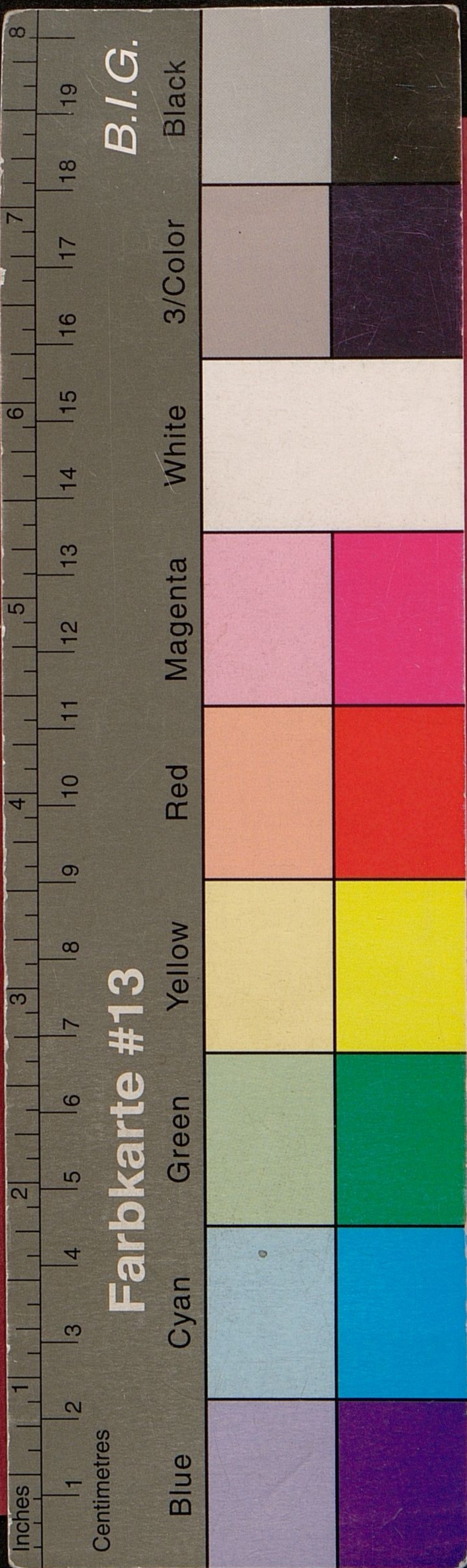

IN NOMINE JESU!
PENTECOSTALIS PNEUMATOLOGIA
PARADISIACA,
HOC EST,
MYSTERIA PENTECOSTALIA,
DE
SPIRITU SANCTO,
HOSPITE PENTECOSTALI,
DIVINITUS IN PARADISO
GENES. CAP. I. II. & III.

REVELATA, NOBISQUE TRADITA,
IN ELECTORALI SAXONICA ACADEMIA,
PRÆSIDE

D. JOHANNES Deutschmann /
PROF. PUBL. ET SENIORE,
PRO CONSEQUENDIS SUMMIS
IN THEOLOGIA HONORIBUS,
PLACIDO COMMILITONUM COLLOQUIO
PUBLICABITUR

M. GERHARDO MEJERO,
Fac. Phil. Adj. ac in Gymn. patrio Log. ac Met.
Prof. Publico,

D. XXVI. APRILIS, ANNO M DC XCII.
IN AUDITORIO MAJORI,
Horis Ante- & Pomeridianis.

WITTENBERGÆ, Prælō CHRISTIANI SCHRÖDTERI, Acad. Typ.